CARLOS CASTANEDA DİZİSİ: 11

CARLOS CASTANEDA

Zamanın Çarkı

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİLER (NEW AGE • EQ) ANADİZİSİ

CARLOS CASTANEDA DİZİSİ

1 Don Juan'ın Öğretileri

2 Bir Başka Gerçeklik

3 Ixtlan Yolculuğu

4 Erk Öyküleri

5 İkinci Erk Çemberi

6 Kartal'ın Armağanı

7 İçten Gelen Ateş

8 Sessizliğin Erki

9 Rüya Görme Sanatı

10 Sihirli Geçişler

11 Zamanın Çarkı

12 Sonsuzluğun Etkin Yanı

Carlos Castaneda, yaşamının otuz yılını eski çağlarda Meksika'da yaşamış olan şamanların dünyasını incelemeye adamış bir antropologdur. Meksikalı Yaqui Kızılderilisi şaman don Juan Matus'dan almış olduğu eğitim süresince ve sonrasında konuya ilişkin on kitap yazmıştır.

Bu kitap, o çalışmalardan derlenmiş alıntılardan oluşmakta. Kendi içlerinde alıntılar, ne öğretmen don Juan Matus, ne de öğrenci Carlos Castaneda tarafından belirlenmiş olmayan bir süreklilik göstermekteler. Bu bizzat eski çağ Meksikası şamanlarınca harekete geçirilmiş bağımsız bir eğilim gibi duruyor.

Alıntılara ek olarak, Carlos Castaneda'nın kaleme aldığı açımlamalar da kitapta yer almakta. Alıntılar ve açımlamalar birlikte, okurun çok ilgisini çekecek bir fikirler birleşimi oluşturmaktalar.

"Carlos Castaneda'nın kitaplarına sahip olduğumuz için son derece şanslıyız. Bir bütün olarak bu çalışma, antropoloji biliminin bugüne dek ürettiği en yetkin eserlerden birini oluşturuyor."

—*NY Times Book Review*

"Carlos Castaneda, çağımızın en etkili ve derin düşünürlerinden biri. Bilgisi, insan bilincinin gelecekteki evriminin kilometre taşlarını döşüyor. Hepimiz ona teşekkür borçluyuz."

—*Deepak Chopra*

SÖZ YAYIN

ISBN 975719031-4

9 789757 190318

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİLER (NEW AGE) ANADİZİSİ
CARLOS CASTENEDA DİZİSİ: 11

Özgün Adı:
THE WHEEL OF TIME

SÖZ YAYIN

SÖZ YAYIN OYUNAJANS
YAYIMCILIK VE ZEKÂ OYUNLARI TİC. LTD. ŞTİ.

4. Gazeteciler Sitesi, C-2 D:9, Levent 80630 İstanbul
P.K. 7 Levent 80622 İstanbul
Tel: (0212) 280 67 01 • Fax: (0212) 280 68 03
sozyayin@turk.net

ISBN 975 - 7190 - 31 - 4

1. Baskı: 2001

Kapak Tasarımı:
Ali Erkmen

Baskı ve Cilt:
Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
İstanbul (0212) 212 03 39-40
Tel: (0212) 212 03 39 (Pbx)

İçindekiler

Sunu 5

Don Juan'ın Öğretileri'nden Alıntılar 12

Açımlama 15

Bir Başka Gerçeklik'ten Alıntılar 18

Açımlama 28

Ixtlan Yolculuğu'ndan Alıntılar 33

Açımlama 42

Erk Öyküleri'nden Alıntılar 46

Açımlama 58

İkinci Erk Çemberi'nden Alıntılar 61

Açımlama 66

Kartal'ın Armağanı'ndan Alıntılar 69

Açımlama 78

İçten Gelen Ateş'ten Alıntılar 83

Açımlama 89

Sessizliğin Erki'nden Alıntılar 92

Açımlama 101

Sunu

Özel olarak seçilmiş alıntılardan oluşan bu dizi, eski çağ Meksikası şamanlarının dünyası hakkında yazdığım ilk sekiz kitaptan derlenmiştir. Bu alıntıların dolaysız kaynağı, öğretmenim ve kılavuzum, Meksikalı Yaqui Kızılderilisi şaman don Juan Matus'tan bir antropolog olarak almış olduğum açımlamalardır. Kendisi, kökleri eski çağlarda Meksika'da yaşamış olan şamanlara kadar uzanan bir silsilenin üyesiydi.

Don Juan Matus kendi dünyasına, yani o eski çağ şamanla-

rının dünyasına girmem için, gücünün yettiği en etkin yöntemleri kullanarak bana kılavuzluk etti. Bu yüzden, o, kilit konumdaydı. Başka bir gerçeklik âleminden haberdardı; asılsız, ya da hayal gücünün yarattığı bir âlem değildi bu. Don Juan ve onun öbür büyücü yoldaşları—on beş kişiydiler—için eski çağ şamanlarının dünyası son derece gerçek, pratik bir dünyaydı.

Bu çalışma, o şamanların ilmi hakkında okunup üzerinde düşünülmesi ilginç olacak özlü küçük öyküler, özdeyişler ve fikirlerden bir dizi derlemek için çok basit bir girişim olarak başladı. Ne var ki, çalışma süreci başladığında umulmadık bir yön değişimi meydana geldi: alıntıların kendi başlarına olağanüstü bir sürükleyici güç ile dolu olduklarının farkına vardım. Daha önce göremediğim, gizli bir fikir zincirini ortaya çıkarmışlardı. Don Juan'ın öğretmenim ve kılavuzum olduğu on üç yıl boyunca bana anlattıklarının gösterdiği yönü işaret etmekteydiler.

Alıntılar, benim kendi dünyasına girişimi desteklemek ve kolaylaştırmak amacıyla don Juan'ın izlemiş olduğu kendinden emin, tereddütsüz yolu, herhangi bir kavramsallaştırmadan çok daha iyi bir şekilde göz önüne seriyordu. O bu yolu izlediğine göre, kendi hocasının don Juan'ı şamanların dünyasına sürmek için kullandığı yol da mutlaka bu olmalı, diye düşünüyordum.

Don Juan'ın izlediği yol, beni farklı bir *bilişsel sistem* olarak adlandırdığı olgunun içine çekme girişimiydi. *Bilişsel sistem* derken, *bilişselliğin* standart tanımını kastediyordu: "gündelik yaşamın farkındalığından, hafıza, deneyim, algılama, ve eldeki herhangi bir sözdiziminin ustaca kullanımından sorumlu süreçler." Don Juan, eski çağ Meksikası şamanlarının sıradan insanınkinden gerçek anlamda farklı bir bilişsel sisteme sahip olduklarını iddia ediyordu.

Bir sosyal bilimler öğrencisi olarak edindiğim tüm mantık ve uslamlama ile, don Juan'ın bu iddiasını reddediyordum. İleri sürdüğü şeyin akla sığmayacak derecede saçma olduğunu ona sık sık yinelemiştim. Bana göre bu olsa olsa entelektüel bir sapınç* olabilirdi.

* sapınç: bir amaca ulaşmayı engelleyen sapıklık

Çevremizdeki dünyayı bizim için kavranabilir kılan normal bilişsel sistemimize olan inancımı yıkabilmek için ikimiz de on üç yıl boyunca çabaladık. Bu uğraş, beni çok garip bir ruh durumuna sürükledi; gündelik dünyamızın bilişsel yöntemlerini kesinkes kabullenmenin yerini alan bir yarı-güvensizlik haliydi bu.

On üç yıl boyunca maruz kaldığım şiddetli saldırılardan sonra, istemeyerek de olsa kavradım ki, don Juan gerçekten farklı bir bakış açısından yola çıkıyordu. Bu yüzden, eski çağ Meksikası şamanlarının başka bir bilişsel sistemi olmalıydı. Bunu kabullenmek benliğimi yakıp kavurdu. Bir hainmişim gibi hissediyordum. Dehşet verici bir sapkınlığı dile getirir gibiydim.

En güçlü direncimin üstesinden geldiğini hissettiği anda, don Juan iddiasını içimde ulaşabildiği en uzak, en derin noktalara kadar sürdü; ve kabul etmek zorunda kaldım ki, şamanların dünyasında, şaman uygulamacıların dünyayı değerlendirmelerindeki bakış açılarını bizim kavramsallaştırma aygıtlarımızla tanımlayabilmek mümkün değildi. Örneğin onlar evrendeki özgür akışı içinde enerjiyi algılıyorlardı; toplumsallaşma ve sözdiziminin bağlayıcılığından arınmış, saf titreşim özelliğine sahip enerjiyi. Bu edime *görme* adını vermişlerdi.

Don Juan'ın ana amacı, enerjiyi evrendeki akışı içinde algılamama yardımcı olmaktı. Şamanların dünyasında, enerjiyi bu biçimde algılamak, farklı bir bilişsel sisteme daha derin ve özgür bir bakış açısı edinmek için ilk zorunlu aşamadır. Bende bir *görme* tepkisi uyandırmak için, don Juan bilişselliğin öbür yabancı birimlerini kullandı. Bunların en önemlilerinden biri *özetleme* olarak adlandırdığı birimdi, ve kişinin yaşamının bölümlere ayrılarak sistematik biçimde irdelenmesinden oluşuyordu; eleştiri, ya da hata bulma amaçlı bir inceleme değildi bu; kişinin yaşamını anlama ve seyrini değiştirme çabasını içeriyordu. Don Juan'ın iddiasına göre, uygulamacı, yaşamını özetlemenin gerektirdiği tarafsızlıkla bir kez gözden geçirdi mi, artık aynı yaşama dönmesinin hiç yolu yoktu.

Don Juan'a göre evrendeki akışı içinde enerjiyi *görmenin* anlamı, bir insanoğlunu enerjiden oluşmuş bir *ışıltılı yumurta*,

ya da bir *küre* olarak *görme*, ve örneğin, zaten parlak olan o enerji küresinin içinde yer alan bir pırıltı noktası gibi, tüm insanlarca paylaşılan kimi ortak özellikleri ayırt edebilme yetisi idi. Şamanlar, algılamanın *birleşim noktası* adını verdikleri bu pırıltı noktasında toplandığını ileri sürüyorlardı. Bu mantıktan yola çıkılarak, dünyaya ilişkin bilişselliğimizin de bu pırıltı noktasında oluşturulduğu düşüncesine varılıyordu. Ne denli garip görünse de, don Juan haklıydı; çünkü olan kesinlikle budur.

Bu yüzden şamanların algıları sıradan insanın algısından farklı bir sürece tabiydi. Şamanlar, enerjiyi doğrudan algılamanın kendilerini *enerjik gerçekler* olarak tanımladıkları olgulara götürdüğünü iddia ediyorlardı. *Enerjik gerçek* diye adlandırdıkları, enerjiyi doğrudan görmekle elde edilen, nihai ve indirgenemeyecek sonuçlara götüren, tahminler yürütülerek ya da standart yorumlama sistemimize uydurmaya çalışılarak üzerinde oynanamayacak bir görüştü.

Don Juan'ın dediğine göre, kendi çizgisinin şamanları için, çevremizdeki dünyanın bilişsel işlemler tarafından tanımlandığı, ve bu işlemlerin önceden saptanmış ve değiştirilmesi olanaksız şeyler olmadığı, bir *enerjik gerçekti*. Bu bir eğitim sorunu, bir uygulama ve kullanım sorunuydu. Bu fikir geliştirilip başka bir *enerjik gerçeğe* varılıyordu; standart bilişselliğin işlemleri, yalnızca yetiştirilmemizin ürünüydü, daha fazlasının değil.

Don Juan, eski çağ Meksikası şamanlarının bilişsel sistemi hakkında bana anlattıklarının bir gerçeklik olduğunu hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde biliyordu. Bütün öbür özelliklerinin yanı sıra, don Juan bir *nagualdı*; ki bu da şaman uygulamacılar için doğal lider demekti, yani kendi esenliğine zarar gelmeksizin *enerjik gerçekleri* inceleme yetisine sahip kişi. Bu yüzden yoldaşlarının başına geçip, onları betimlenmesi olanaksız düşünme ve algılama yollarına başarıyla götürme yetkisine sahipti.

Don Juan'ın, bilişsel dünyası hakkında bana öğrettiği tüm gerçekleri göz önünde tutarak, onun da katıldığı bir sonuca vardım; bu tür bir dünyanın en önemli birimi, *niyet* fikriydi. Eski

çağ Meksikası şamanları için *niyet*, evrendeki akışı içinde enerjiyi *gördüklerinde* gözlerinde canlandırabildikleri bir güçtü. Bunu zaman ve uzayın tüm cephelerine müdahale eden, her şeyi kaplayan bir güç olarak kabul ediyorlardı. Her şeyin ardındaki güdüydü o; ancak *niyetin* o şamanlar için taşıdığı değerlerin inanılması en güç olanı—tam bir soyutlama— insanla çok yakın bağıydı. İnsan onu her zaman yönetebiliyordu. Eski çağ Meksikası şamanları bu gücü etkilemenin tek yolunun kusursuz davranıştan geçtiğini anlamışlardı. Ancak en disiplinli uygulamacı bu ustalığa kalkışabilirdi.

Bu garip bilişsel sistemin başka bir harikulade özelliği de, şamanların zaman ve uzay kavramlarını anlayış ve kullanımlarındaydı. Bizim normal bilişsel sistemimizin ayrılmaz bir parçası olan, ve bundan ötürü yaşamlarımızın bir yanını oluşturan zaman ve uzay, onlar için aynı anlamda bir olgu değildi. Sıradan insan için *zamanın* standart tanımı, "olayların geçmişten bu ana ve ordan geleceğe doğru, geriye döndürülmesinin imkânsızlığı apaçık olan bir dizi halinde meydana geldiği, uzamsal olmayan devamlı ve aralıksız bir bütün"dür. Ve *uzay*, "yıldızların ve galaksilerin bulunduğu üç boyutlu alanın sonsuz uzantısı; evren" olarak tanımlanır.

Eski çağ Meksikası şamanları için zaman, bir düşünce gibiydi; boyutları kavranamayacak büyüklükte bir şey tarafından düşünülmüş bir düşünce gibi. Onlarca mantığa uygun olan şöyle bir yargıya varmışlardı: insan, zihniyle kavrayabilmesi mümkün olmayan güçler tarafından düşünülmüş bir düşüncenin parçasıydı, ancak gene de o düşüncenin ufak bir oranını elinde tutuyordu—olağanüstü bir disipline bağlı olan belirli koşullar altında kurtarabildiği bir yüzdeydi bu.

Uzay, o şamanlar için soyut bir eylem âlemiydi. Ona *sonsuzluk* diyorlar, ve ondan canlı varlıkların tüm girişimlerinin toplamı olarak söz ediyorlardı. Uzay onlar için daha ulaşılabilir, nerdeyse dünyevi bir şeydi. Uzayın soyut biçimde formüle edilmesinde daha büyük bir yüzdeye sahip gibiydiler. Don Juan'ın yorumlarına bakılırsa, eski çağ Meksikası şamanları zaman ve uzayı asla bizim yaptığımız gibi belirsiz soyutlamalar olarak kabul etmiyorlardı. Onlar için zaman ve uzayın her iki-

si de, formüllerinin anlaşılmaz olmasına karşın, insanın ayrılmaz bir parçasıydı.

O şamanların *zamanın çarkı* adını verdikleri bir bilişsel birimi daha vardı. *Zamanın çarkını* açıklarken, zamanın sonsuz uzunluk ve genişlikte, içinde düşünce olukları bulunan bir tünel gibi olduğunu söylüyorlardı. Her oluk sonsuzdu, ve bu olukların sayısı da sonsuzdu. Canlı varlıklar, yaşam gücü tarafından tek bir oluğun içine bakmaya zorlanıyorlardı. Tek bir oluğun içine bakmak; onun tarafından kapana kısılmak, ve o oluğu yaşamak anlamına gelmekteydi.

Bir savaşçının nihai hedefi, esaslı bir disiplin sonucu kararlı dikkatini *zamanın çarkına* odaklamak ve böylece onun dönmesini sağlamaktır. *Zamanın çarkını* döndürmeyi başarabilen savaşçılar, herhangi bir oluğun içine bakıp, ondan diledikleri şeyi çekip çıkarabilirler. O oluklardan yalnızca birinin içine bakmaya zorlayan büyüleyici güçten bağımsız olmak, savaşçıların her iki yöne de bakabilmesi anlamına gelir: onlardan uzaklaşan, ya da onlara doğru ilerleyen zamana.

Bu açıdan bakıldığında, *zamanın çarkı*, bu kitaptaki alıntılarda olduğu gibi, savaşçıların yaşamına ve ondan da öteye ulaşan yıkıcı bir güçtür. Alıntılar, kendine ait yaşamı olan bir zincir tarafından bir araya dizilmiş gibidir. Bu zincir, şamanların bilişselliğince açıklandığı üzere, *zamanın çarkıdır*.

Böylece, *zamanın çarkının* etkisi altında, bu kitabın hedefi, orijinal planın parçası olmayan bir şeye dönüştü. Alıntılar, kendi başlarına ve kendi içlerinde egemen etmen haline geldiler ve onların beni zorlamalarına uyarak, verilmiş oldukları ruh durumuna elimden geldiği kadar sadık kaldım. Bu ruh durumu, sadelik ve mutlak dolaysızlıktı.

Yapmaya kalkışıp da başarısızlığa uğradığım başka bir şey de, alıntıları okunmalarını kolaylaştıracak şekilde sınıflandırıp düzenleme girişimiydi. Ancak alıntıların sınıflandırılmasının savunulacak yanı yoktu. Tüm bir bilişsel dünya gibi alabildiğine şekilsiz, alabildiğine engin bir şeyi, anlamlara göre keyfi bir sınıflandırmaya tabi tutmayı hiçbir şekilde içime sindiremedim.

Yapılabilecek tek şey alıntıları izlemek, ve onların eski çağ

Meksikası şamanlarının yaşam, ölüm, evren, enerji hakkındaki fikirleri ve duygularının kabataslak bir tanımını yaratmalarına izin vermekti. Bu alıntılar o şamanların yalnız evreni değil, dünyamızda yaşamanın ve bir arada var olmanın doğal sürecini de anlama biçimlerine ışık tutuyor. Bundan da önemlisi, kendine zarar vermeden, iki bilişsel sistemi bir arada idare etmenin olasılığına işaret ediyor.

Don Juan'ın Öğretileri'nden Alıntılar

Erk, kişinin sahip olduğu bilginin türündedir. Yararsız şeyler bilmenin ne anlamı var? Onlar bizi bilinmeyenle kaçınılmaz karşılaşmamıza hazırlayamazlar.

Bu dünyada hiçbir şey bir ödül değildir. Öğrenilecek ne varsa zor yoldan öğrenilmeli.

İnsan bilgiye, savaşa gidermiş gibi yaklaşır: açık gözlerle, korkuyla, saygıyla, ve tam bir özgüvenle. Bilgiye de, savaşa da başka biçimde gitmek hata olur, ve bu hatayı işleyen kimse, pişmanlık duyacak kadar yaşamayabilir.

İnsan bu dört zorunluluğu—gözü açık olmayı, korku, saygı ve mutlak bir özgüven duymayı—yerine getirdiğinde, hesabını vereceği hiçbir hatası kalmamış demektir; bu koşullar altında davranışları bir ahmağın davranışları değildir artık. Böyle bir insan başarısız da olsa, yenilgiye de uğrasa, yalnızca tek bir çar-

pışmayı kaybetmiştir, ve buna acınıp pişmanlık duyulması gerekmez.
Kendisiyle fazla haşir neşir olmak kişiyi fena halde yorar. Bu durumdaki insan, kendinden başka her şeye karşı sağırlaşıp körleşir. Yorgunluk onu çevresindeki harikaları görmekten alıkoyar.

Öğrenmek için yola çıkan insanın işi çok zordur, üstelik öğrenebilecekleri kendi yaradılışıyla sınırlıdır. Bu yüzden bilgiden söz edip durmanın hiç anlamı yok. Bilgiden korkmak doğaldır, hepimiz yaşarız bunu, ve yapabileceğimiz bir şey yoktur. Ama öğrenmek ne denli korkunç olursa olsun, bilgisiz bir adam kadar korkunç olamaz.

İnsanlara öfkelenmek, onların yaptıklarını önemsemek anlamına gelir. Böyle hissetmeyi bir an önce bırakmalı. İnsanların yaptıkları, tek geçerli seçeneğimiz olan sonsuzlukla kaçınılmaz karşılaşmamız ile aşık atacak kadar önemli olamaz.

Her şey, milyonlarca yoldan biridir yalnızca. Bu yüzden bir sa-

vaşçı, bir yolun sadece bir yol olduğunu aklından çıkarmamalıdır; onu izlemek istemiyorsa, ille de bu yolda kalacağım diye tutturmamalı. O yolda kalma ya da ondan cayma kararını korkusunun ya da hırsının etkisiyle vermemeli. Her yolu araştırıp incelemeli. Savaşçının şu soruyu sorması şarttır: bu yol yürek taşıyor mu?

Tüm yollar aynıdır: hiçbir yere çıkmazlar. Ancak yürek taşımayan bir yol asla eğlenceli değildir. Öte yandan yürek taşıyan bir yol kolaydır—savaşçının onu sevmeye çabalaması gerekmez; sevinçli bir yolculuk yaptırır; insan onu izledikçe onunla bir olur.

Bir mutluluk dünyası vardır, içindeki şeyler arasında ayrım olmayan, çünkü ayrım hakkında soru soracak kimse yoktur orada. Ama insanların dünyası değildir, o. Kimi insanlar her iki dünyada birden yaşadıkları gibi kendini beğenmişçe bir fikre kapılırlar, ama bu sadece onların hüsnükuruntusudur. Tek bir dünya var bizim için. İnsan olduğumuza göre, insanların dünyasını hoşnutlukla izlemek zorundayız.

Bir insanın dört doğal düşmanı vardır: korku, berraklık, erk ve yaşlılık. Korku, berraklık ve erk altedilebilir, ama yaşlılığın üstesinden gelinemez. Sonuçları ertelenebilir, ama üstesinden asla gelinemez.

Açımlama

Çıraklığımın başlarında don Juan'ın anlattıklarının özü, ilk kitap *Don Juan'ın Öğretileri*'nden seçilmiş alıntıların soyut niteliğinde özetlenmiş bulunuyor. Bu kitapta anlatılan süreç içinde don Juan, dostlar, erk bitkileri, Mescalito, küçük duman, rüzgâr, nehirlerin ve dağların tinleri ve daha niceleri hakkında epey şeyler anlatmıştı. Daha sonraları, ilk başlarda bunların üzerinde o denli durmasına karşın artık neden onlardan hiç söz etmez olduğunu kendisine sorduğumda, istifini hiç bozmadan bana, bütün o sözde Kızılderili şaman saçmalıklarına dalmasının benim iyiliğim için olduğunu söylemişti.

Afallamıştım. Bunları nasıl söyleyebildiğini merak ediyordum, doğru olmadıkları besbelliydi. Oysa don Juan ciddiydi; sözlerinin ve davranışlarının ciddi olup olmadığını anlayacak kadar yakındım ona.

"Bu kadar ciddiye alma," dedi, gülerek. Bütün o zırvalıklarla uğraşmak çok keyifli bi işti benim için; üstelik bunları senin iyiliğin için yaptığımı bilmek daha da eğlenceliydi."

"Benim iyiliğim için mi, don Juan? Nasıl bir saçmalık bu?"

"Evet, senin iyiliğin için. Dikkatini kendi dünyanın büyük hayranlık beslediğin nesnelerine takılı tutarak bi olta attım sana, sen de zokayı anında yuttun.

"Bütün gereksindiğim, bölünmemiş dikkatindi. Ama senin o alabildiğine disiplinsiz ruhunla bunu nasıl kazanabilirdim ki? Dünya hakkında anlattıklarımı büyüleyici bulduğun için

benimle kaldığını defalarca kendin söyledin bana. İfade edemediğin şey ise şuydu: duyduğun hayranlık, benim sözünü ettiğim her şeyi belli belirsiz de olsa tanıdığın gerçeğinden kaynaklanmaktaydı. Bu belli belirsizliğin de, elbette, şamanizm olduğunu sandın ve bunun peşine düştün, yani benimle kaldın."

"Bunu herkese yapıyor musun, don Juan?"

"Herkese değil, çünkü herkes bana gelmiyor, ve bundan da önemlisi, ben herkesle ilgilenmiyorum. Yalnızca seninle ilgilendim, ve hâlâ ilgileniyorum. Benim öğretmenim nagual Julian da beni benzer biçimde kandırdı. Şehvet düşkünlüğümü ve açgözlülüğümü kullanarak kandırmıştı beni. Çevresindeki güzel kadınların tümünü birden vaat etmişti bana, beni altına boğmaya söz vermişti. Bi servet vaat etti, ben de onun tuzağına düştüm. Benim çizgimdeki şamanların tümü bu şekilde kandırılmışlardır, çok eski zamanlardan beri. Benim çizgimin şamanları eğitici ya da guru değiller. Bilgilerini öğretmek umurlarında bile değil. Onlar kendilerine mirasçı arıyorlar; yoksa bilgileriyle entelektüel nedenler yüzünden şöyle böyle ilgilenen kişilerin peşinde değiller."

Don Juan tuzağına tepesi üstü düştüğümü söylerken haklıydı. Antropolojik açıdan şamanizm hakkında mükemmel bilgi verecek birini bulduğuma gerçekten inanıyordum. O zamanlar, don Juan'ın desteğiyle ve onun etkisi altında defterler tutuyor, 17OO'lerin sonlarında Cizvitlerin tuttukları kayıtlardan başlayarak çağlar boyunca Yaqui Kızılderililerinin yerlerini gösteren eski haritalar topluyordum. Bütün bu yerleşim bölgelerini not ediyor, en ufak değişiklikleri bile saptıyor, kentlerin neden yer değiştirdikleri, her yeni yerleşimde neden az da olsa farklı biçimlerde düzenlendikleri konularında kafa yoruyordum. Nedenlere ilişkin sahte kuramlar, kuşkular içinde boğuluyordum . Olasılıklar hakkında kitaplardan, tarihsel kayıtlardan binlerce sayfalık özet notları tutmuştum. Mükemmel bir antro-

pololoji öğrencisiydim. Don Juan da düşlerimi beslemek için her yolu kullanmıştı.

"Savaşçının yolunda gönüllüler yoktur," dedi don Juan, davranışının açımlamasını yaparmışçasına. "İnsanın savaşçının yoluna arzusu hilafına zorlanması gerekir."

"Peki, don Juan, toplamam için beni kandırdığın o binlerce sayfa bilgi ne işime yarayacak?" diye sordum ona, o zaman.

Yanıtı benim için tam bir şok oldu.

"Onlarla bi kitap yaz," dedi. "Eminim ki, yazmaya başladığında o notların hiç işine yaramadığını zaten göreceksin. Onların hiçbi faydası yok, ama ben kimim ki bunu söyleyeyim? Kendin gör. Ancak bi yazar gibi yazmaya çalışma. Bi savaşçı, bi şaman-savaşçı gibi yazmaya çalış.

"Ne demek istiyorsun, don Juan?

"Bilemem. Kendin bul.

Kesinlikle haklıydı. O notları hiç kullanmadım. Bunun yerine, farkında olmadan, başka bir bilişsel sistemin inanılması zor olasılıkları hakkında yazar buldum kendimi.

Bir Başka Gerçeklik'ten Alıntılar

Bir savaşçı, kendisinin sadece bir insan olduğunu bilir. Tek derdi, yaşamının istediği her şeyi elde edebileceği kadar uzun olmamasıdır. Ama bu çok da önemli bir şey değildir onun için, sıradan bir derttir yalnızca.

Kendine önem vermek kişiyi ağır, hantal ve mağrur yapar. Savaşçı olmak için hafif ve akışkan olmak gerekli.

Enerji alanları olarak *görüldüklerinde* insanoğulları, ışık telcikleri gibi, beyaz örümcek ağları gibi, tepeden tırnağa dolanan çok ince iplikler olarak görünürler. Bu yüzden, bir görücünün gözüne bir insan, dolanmış lifçiklerden oluşan bir yumurta gibi görünür. Ve kolları ile bacakları, her yöne doğru fışkıran ışıltılı kılları andırır.

Görücü, insanın her şeyle temas halinde olduğunu *görür*; insan bunu elleriyle değil, karın bölgesinin merkezinden her yöne doğru fışkıran uzun bir telcikler demeti ile yapmaktadır. Bu telcikler insanı çevresine bağlar, onu dengede tutar, sağlam durmasını sağlar.

Bir savaşçı *görmeyi* öğrendiği zaman, bir insanın ışıltılı bir yumurta olduğunu *görür*, dilenci de olsa, kral da, ve bunu değiştirmenin yolu yoktur; daha doğrusu o ışıltılı yumurtada ne değiştirilebilir ki? Ne?

Bir savaşçı asla korkusu yüzünden kaygılanmaz. Onun yerine, enerji akışını *görme* mucizesine kafa yorar! Gerisi boştur, önemsiz kıvır zıvır.

Sadece bir kaçık bilgelik işini kendiliğinden üstlenir. Aklı başında bir insanın bunun için kandırılması gerekir. Bu işi üstlenmeye hevesli sürüyle insan bulunur, ama onlar sayılmaz. Onlar çoğunlukla çatlaktır. Baskı altında kaldı mı, dışından iyi görünüp, içini suyla doldurduğun anda sızdırmaya başlayan su kabakları gibidirler.

Bir insan *görme* ile ilgilenmiyorsa, dünyaya her bakışında ona her şey birbirinin aynı görünür. Öte yandan *görmeyi* öğrendiğinde, *gördüğü* şey her *görüşünde* aynı değildir artık, aslında aynı olsa da. Bir görücünün gözüne, bir insan bir yumurta gibi görünür. Aynı insanı her *gördüğünde* ışıltılı bir yumurta *görür*, ancak *gördüğü* şey, aynı ışıltılı yumurta değildir.

Eski çağ Meksikası şamanları, üzerlerinde etkisi bulunan açıklanamaz güçlere *dostlar* adını verdiler. Böyle adlandırmalarının nedeni, onları diledikleri gibi kullanabileceklerini düşünmeleriydi, ve bu hevesleri nerdeyse öldürücü sonuçlar doğurmuştu onlar için, çünkü *dost* dedikleri şey, evrende bedensiz olarak var olan bir tür yaratıktır. Çağdaş şamanlar onları *organik olmayan varlıklar* diye adlandırırlar.

Dostların işlevi nedir diye sormak, biz insanların dünyada ne aradığımızı sormaya benzer. Burdayız işte, hepsi bu. Ve dostlar da bizim gibi burda, ve belki onlar bizden önce de burdaydılar.

En etkin yaşam biçimi, bir savaşçı gibi yaşamaktır. Bir savaşçı bu karara varmadan önce kaygılanıp tereddüt edebilir, ama bir kez kararını verdikten sonra, kaygılar ve tereddütlerden arınmış olarak yolunda ilerler; önünde daha alınacak milyonlarca karar vardır. Savaşçının yolu böyledir.

Bir savaşçı işler berraklığını yitirdiğinde ölümünü düşünür. Ruhumuzu kıvama getiren tek şey, ölüm düşüncesidir.

Ölüm her yerdedir. Arkada, uzaklarda bir tepenin üstündeki bir arabanın ışıkları olabilir. Bir an görünür, sonra sanki karanlığın içine dalarak yitip gider, ancak bir başka tepede tekrar belirir, ardından gene kaybolur.

Onlar ölümün başındaki ışıklardır. Ölüm onları bir şapka gibi başına geçirir, ve aramızdaki mesafeyi gittikçe kapatarak, doludizgin arkamızdan yetişir. Bazen ışıklarını söndürür. Ama ölüm hiç durmaz.

Bir savaşçının ilk bileceği şey, edimlerinin yararsız olduğudur, ancak gene de bundan habersizmiş gibi ilerlemesi gerekir. Bu, bir şamanın *denetimli divaneliğidir*.

İnsanın gözleri iki işlevi gerçekleştirebilir: biri, enerjiyi bir bütün olarak evrendeki akışı içinde *görmek*, ve öbürü de "bu dünyadaki nesnelere bakmak"tır. Bu iki işlevin hiçbiri ötekinden daha üstün değildir; ancak gözleri yalnızca bakmak üzere eğitmek, utanç verici ve istenmeyen bir kayıptır.

Bir savaşçı edimde bulunarak yaşar; edimde bulunmaya, ya da edimi sona erdiğinde ne düşüneceğine kafa yorarak değil.

Bir savaşçı yürek taşıyan bir yol seçer; yürek taşıyan herhangi bir yol, ve onu izler, ve o zaman sevinç duyar ve güler. Bilir, çünkü yaşamının çok yakında sona ereceğini *görür*. Hiçbir şeyin bir başka şeyden daha önemli olmadığını *görür*.

Bir savaşçının onuru, itibarı, ailesi, adı, ülkesi olmaz; sadece yaşanacak ömrü vardır onun, ve bu koşullar altında yoldaşları ile tek bağı, denetimli divaneliğidir.

Hiçbir şey bir başka şeyden daha önemli olmadığı için, bir savaşçı herhangi bir edimi seçer ve onu kendisi için önemliymiş gibi gerçekleştirir. Denetimli divaneliği, yaptığının önemi olduğunu söylemesini ve buna göre edimde bulunmasını sağlar, ancak o aslında böyle olmadığının bilincindedir, bu yüzden edimlerini bitirdiğinde sessizlik içinde geriye çekilir, ve ediminin iyi ya da kötü, başarılı ya da başarısız olmasını tasa etmez.

Bir savaşçı, tümüyle kayıtsız kalıp hiçbir edimde bulunmamayı, ve tek tasası kayıtsız olmakmış gibi davranmayı seçebilir; bunda da tamamıyla haklı olacaktır; çünkü bu da onun denetimli divaneliğini oluşturacaktır.

Bir savaşçının yaşamında boşluk olmaz. Her şey ağzına kadar doludur. Her şey ağzına kadar dolu, ve her şey eşittir.

Sıradan bir kişi, insanları sevmek ve onlar tarafından sevilmek ile çok fazla ilgilidir. Bir savaşçı ise sever, hepsi bu. Neyi ve kimi isterse onu sever, sadece sevmiş olmak için.

Bir savaşçı edimlerinin sorumluluğunu taşır, en önemsizinin bile. Sıradan bir insan düşüncelerini edimleri ile açığa vurur, ve yaptıklarının sorumluluğunu asla taşımaz.

Sıradan insan ya zafer kazanır, ya da bozguna uğrar; ve buna

bağlı olarak, ya zalim, ya da mazlum olur. Kişi *görmediği* sürece, hüküm süren bu iki durumdur. *Görme*, zafer, bozgun, ya da acı çekme yanılsamasını yok eder.

Bir savaşçı beklemekte olduğunu ve ne için beklediğini bilir, ve beklerken hiçbir şey istemez, bu yüzden elde ettiği en küçük şey bile alabileceğinden fazladır. Yemesi gerekirse bir yolunu bulur, çünkü aç değildir; bir şey bedenini incitirse onu durdurmanın bir yolunu bulur, çünkü acı içinde değildir. Aç olmak ve acı çekmek, insanın bir savaşçı olmadığını gösterir, ve de açlığının ve acısının gücünün, onu yok edeceğini.

Kendini yadsıma bir düşkünlüktür. Yadsıma düşkünlüğü gerçekten de en kötüsüdür; bizi önemli şeyler yaptığımıza inanmaya zorlar; oysa, aslında kendi içimizde sıkışıp kalmışızdır.

Niyet, bir düşünce, bir nesne, ya da bir dilek değildir. *Niyet*, düşünceleri bir insana yenildiğini söylediğinde bile onu başarılı kılan şeydir. Savaşçının düşkünlüklerine karşın işlevini sürdürür. *Niyet* onu incitilemez kılan şeydir. *Niyet*, bir şamanı duvardan, uzaydan, sonsuzluktan geçiren şeydir.

Bir insan savaşçının yolunu tuttuğunda ağır ağır farkına varır ki, artık sıradan yaşam ebediyen geride kalmıştır. Sıradan bir dünyanın araçları artık onun için bir tampon olmaktan çıkmıştır; ve eğer hayatta kalmak istiyorsa yeni bir yaşam biçimine alışmak zorundadır.

Erk oluşturan her bilgi kırıntısının merkezindeki güç ölümdür. Ölüm, nihai dokunuşu sağlar, ve ölümün dokunduğu her şey, gerçekten erk haline gelir.

Bir savaşçıya, kendini herhangi bir şeye bırakma yetisini verebilecek yansızlığı sadece ölüm düşüncesi sağlar. Savaşçı, ölümünün izini sürdüğünü, ve kendisine bir şeye yapışacak kadar zaman tanımayacağını bilir, ve hasretini çekmeksizin her bir şeyi dener.

Biz insanız; kaderimiz öğrenmek, ve inanılması zor yeni dünyaların içine savrulmaktır. Enerjiyi *gören* bir savaşçı, görebileceğimiz yeni dünyaların bir sonu olmadığını bilir.

"Ölüm fırıl fırıl bi dönüş; ufukta ışıl ışıl bi bulut; ölüm seninle konuşan ben; ölüm sen ve senin not defterin; ölüm hiçbi şey. Hiçbi şey! Burada, oysa hiç de burada değil."

Bir savaşçının ruhu düşkünlük göstermeye ve yakınmaya uygun değildir, kazanmaya ya da kaybetmeye uygun olmadığı gibi. Bir savaşçının ruhu yalnızca mücadele etmeye elverişlidir; ve her mücadelesi, bir savaşçının yeryüzündeki son savaşıdır. Bu yüzden, sonucu onun için çok az önem taşır. Yeryüzündeki son savaşında, savaşçı, ruhunu özgür ve berrakçasına akmaya bırakır. Savaşını sürdürürken, *niyetinin* kusursuz olduğunu bildiği için, savaşçı hep güler, güler.

Dünyamız hakkında hiç durmadan kendi kendimize konuşuruz. Aslında dünyamızı içsel söyleşimizle sürdürürüz. Ve kendi kendimize, kendimiz ve dünyamız hakkında konuşmayı kestiğimiz an, dünya hep olması gerektiği gibidir. Onu biz yenileriz, yaşam ile yeniden tutuşturup içsel söyleşimizle tekrar ayağa kaldırırız. Sadece bu da değil, üstelik kendi kendimize konuştukça izleyeceğimiz yolları da seçeriz. Böylece öldüğümüz güne dek aynı seçimleri tekrar tekrar yaparız, çünkü öldüğümüz güne dek aynı içsel söyleşiyi sürdürüp dururuz. Bir savaşçı bunun farkındadır, ve içsel söyleşisini durdurmak için uğraşır.

Dünya, burada çevrili her şeydir: yaşam, ölüm, insanlar, ve bizi çevreleyen başka her şey. Dünya aklın alamayacağı bir şeydir. Onu asla anlayamayacağız; sırlarını asla çözemeyeceğiz. Onun için dünyayı olduğu gibi ele almamız gekerir: salt bir bilinmeyen.

İnsanların yaptıkları şeyler hiçbir koşul altında dünyanın kendisinden daha önemli olamaz. Ve bu yüzden bir savaşçı dünyaya sonsuz bir bilinmeyen diye, insanların yaptıklarına ise sonu gelmez bir divanelik diye bakar.

Açımlama

Bir Başka Gerçeklik'ten yapılan alıntılarda, eski çağ Meksikası şamanlarının tüm *niyetli* uğraşlarındaki ruhsal durumları dikkate değer bir açıklıkla belirmeye başlıyor. O eski şamanlardan söz ederken don Juan'ın kendisinin de işaret ettiği gibi, onların dünyalarında çağdaş uygulamacıların müthiş ilgisini çeken özellik, bu şamanların *niyet* adını verdikleri evrensel güçle ilgili geliştirdikleri jilet-keskinliğindeki farkındalıklarıydı. Böylesi bir güçle bu adamların kurdukları bağlantı öyle düzenli ve kusursuzdu ki, dediklerine göre her şeyi sonuna kadar denetleyebiliyorlardı. Don Juan, o şamanların bu kadar yoğun bir keskinlikte geliştirilmiş *niyetinin*, çağdaş uygulamacıların sahip olduğu tek destek olduğunu söylüyordu. Daha dünyevi terimler kullanarak diyordu ki, günümüz uygulamacıları kendilerine karşı dürüst olsalar, böyle bir *niyetin* şemsiyesi altında yaşamak için her türlü bedeli öderlerdi.

Don Juan'a bakılırsa, antik çağ şamanlarının dünyasına karşı en ufak bir ilgi duyan herkes, anında onların jilet-keskinliğindeki *niyetlerinin halkası* içine çekiliyordu. Onların *niyeti*, hiçbirimizin karşı koymayı başaramayacağı kadar ölçüsüz boyutlarda bir şeydi, don Juan'a göre. Zaten, diye mantık yürütüyordu, böyle bir *niyetten* kurtulmaya savaşmak için bir gerek de yoktu, zira önemi olan tek şeydi bu; o şamanların dünyasının, yani günümüz uygulamacılarının hayatta her şeyden fazla peşinde oldukları dünyanın özüydü.

Bir Başka Gerçeklik'ten yapılmış alıntıların havası, benim

bilerek düzenlediğim bir şey değil. Bu, benim hedeflerimden ve dileklerimden bağımsız biçimde yüzeye çıkan bir hava, bir ruhsal durum. Hatta aklımdakinin tam karşıtı olduğunu söyleyebilirim. Kitabın metninde saklı bulunan ve ansızın harekete geçen bir *zamanın çarkı* sarmalıydı bu, ve ani bir gerginlik yaratmış, bu gerginlik bana çabalarımın almış olduğu yönü göstermişti.

Bu çalışmaya ilişkin duygularım konusunda dürüst olmam gerekirse, *Bir Başka Gerçeklik*'i kaleme aldığım sıralarda, antropolojik bir alan çalışması sandığım işi yapmaktan mutluydum, ve duygularımla düşüncelerim antik çağ şamanlarının dünyasına alabildiğine uzaktı. Don Juan'ın fikriyse başkaydı. Kurt bir savaşçı olarak biliyordu ki, o şamanların yarattıkları *niyetin* çekim alanından kendimi kurtarmama imkân yoktu. İnansam da, inanmasam da; istesem de, istemesem de; içine gömülmeye çoktan başlamıştım bile.

Olayların aldığı bu biçim, bilinçaltımda bir kaygı yarattı. Tanımlayabildiğim, ya da kavrayabildiğim türden bir kaygı değildi bu; hatta bunun farkında bile değildim. Bilinçli olarak üzerinde kafa yormasam da, bir açımlama arayışına girmesem de, hareketlerime sinmişti. Ölesiye korkuyordum, neden korktuğumu bilmesem de, geçmişe baktığımda tek söyleyebileceğim bu.

Bu korku duygusunu birçok kez çözümlemeye uğraştım, ama hemen yorulup usanıyordum. Bu sorgulama temelsiz, gereksiz bir şeymiş gibi gelmeye başlıyordu hemen, ve vazgeçiyordum. Durumumu don Juan'a açtım. Öğüdünü, yardımını istedim.

"Sadece korkuyorsun," dedi. "Hepsi bundan ibaret. Korkun için esrarengiz nedenler aramayı bırak. Esrarengiz neden tam önünde duruyor, erişebileceğin yakınlıkta. Eski çağ Meksikası şamanlarının *niyeti* bu. Onların dünyasıyla uğraşıyorsun, ve o dünya arada sırada sana yüzünü gösteriyor. Bu görüntüyü an-

layamıyorsun, elbette. Ben de anlayamıyordum, kendi günlerimde. Hiçbirimiz anlayamıyorduk."

"Bilmece gibi konuşuyorsun, don Juan!"

"Evet, şimdilik öyle. Günün birinde anlayacaksın. Şu anda bunun hakkında konuşmak, ya da onu açımlamaya çalışmak budalaca olur. Sana göstermeye çalıştığım hiçbi şey bi anlam ifade etmez. İnanılması zor, beylik bi açımlama bile sana çok daha anlamlı gelir, şu anda."

Kesinlikle haklıydı. Tüm korkularımı körükleyen, en beyliğinden bir fikirdi; o zamanlar da utanıyordum bundan, hâlâ da utanıyorum. Şeytan tarafından ele geçirildiğimden korkuyordum. Yaşamımın çok eski yıllarından beri bu türden bir korku saklıydı içimde. Açımlaması olmayan bir şey, doğallıkla, ancak şeytani bir şey olabilirdi; beni mahvetmeyi hedefleyen bir melanet olmalıydı bu.

Don Juan'ın eski çağ Meksikası şamanlarının dünyasına dair açımlamaları gittikçe daha yakıcı olmaya başladı, benim de kendimi korumam gerektiği hakkındaki duygum gittikçe şiddetlendi. Sözcüklere dökülebilecek bir duygu değildi bu. Benliğimi koruma ihtiyacından çok, biz insanoğullarının içinde yaşadığımız dünyanın gerçek ve yadsınamaz değerini koruma ihtiyacıydı. Varlığını kabul edebileceğim tek dünya benim dünyamdı, bana göre. O tehdide uğradığında, anında tepki veriyordum, ve bu tepki kendisini açımlamayı hiçbir zaman beceremeyeceğim bir korku biçiminde gösteriyordu; bu korku öyle bir şeydi ki, yoğunluğunu kavrayabilmesi için insanın bunu ancak kendisinin hissetmesi gerekir. Ölüm, ya da incinme korkusu değildi bu. Ölçüsüz derecede daha derin bir şeydi. Öylesine derindi ki, hiçbir şaman uygulamacı bunu kavramsallaştırmayı bile beceremezdi.

"Dolambaçlı yoldan gelip *savaşçının* önüne dikildin," dedi, don Juan.

O sıralarda savaşçı kavramını sayısız kereler vurgulamıştı.

Savaşçının, elbette, salt bir kavramdan çok daha fazla bir şey olduğunu söylüyordu. Bu bir yaşam biçimiydi; ve bu yaşam biçimi korkunun önündeki tek engeldi, ve de bir uygulamacının eyleminin akışını özgürce sürdürebilmesi için kullanabileceği tek kanaldı. Savaşçı kavramı olmadan, bilgi yolundaki engellerin üstesinden gelebilmek olanaksızdı.

Don Juan *savaşçıyı* mükemmel dövüşçü diye tanımlıyordu. Antik çağ şamanlarının *niyeti* tarafından yüreklendirilen, her insanın girebileceği bir ruhsal durumdu bu.

"O şamanların *niyeti*," dedi don Juan, "öyle keskin, öyle erk doluydu ki, kapısını çalan her kim olursa olsun, içindeki savaşçı yapısını pekiştirirdi, kişinin bundan haberi bile olmasa da."

Kısacası, eski çağ Meksikası şamanları için savaşçı, çevresindeki mücadeleye öylesine ayarlı, öylesine olağanüstü biçimde tetikte bir dövüş birimiydi ki, en saf haliyle, yaşamını sürdürmek için gereksiz şeylere ihtiyacı yoktu. Bir savaşçıyı ödüllendirmek, onu sözle ya da eylemle desteklemek, ya da onu yüreklendirmek ya da avutmak tümüyle gereksizdi. Bütün bunları savaşçının kendi yapısı zaten içeriyordu. Bu yapı eski çağ Meksikası şamanlarının *niyeti* tarafından belirlendiğine göre, onlar beklenebilecek her şeyi içermesini sağlıyorlardı zaten. Nihai sonuç, tek başına mücadele eden, yakınmadan, övülme gereksinimi duymadan, ilerleyebilmesi için ihtiyacı olan tüm itici gücü kendi suskun yargılarından alan bir dövüşçü idi.

Ben şahsen, savaşçı kavramını büyüleyici buluyor, ama aynı zamanda bunun hayatımda karşılaştığım en ürkütücü şey olduğunu düşünüyordum. Bana öyle geliyordu ki, bu kavramı benimsersem köleliğe boyun eğmiş gibi olacaktım, ve sanki bana itiraz etme, sorgulama, ya da yakınma zamanı ve fırsatı tanınmayacaktı. Yakınmak, benim yaşam boyu sürdürdüğüm huyumdu, ve dürüst olmak gerekirse, bundan vazgeçmemek için dişimle tırnağımla savaşmaya hazırdım. Yakınmanın, doğrularını, sevgilerini, nefretlerini açıkça ortaya koyma konusun-

da tereddütü olmayan, duygusal, yürekli, açıkyürekli bir insanın göstergesi olduğunu düşünüyordum. Eğer bütün bunlar dövüşen bir organizmaya dönüşecekse, göze alabileceğimden fazlasını yitirmeye dayanmam gerekiyordu.

Bunlar içsel düşüncelerimdi. Ancak bir savaşçının yön duygusuna, huzuruna ve verimliliğine de imreniyordum. Eski çağ Meksikası şamanlarının savaşçı kavramını kurarken kullandıkları en önemli araçlardan biri, ölümü bir yoldaş, edimlerimize bir tanık olarak ele alma fikriydi. Don Juan'ın dediğine göre bir kez bu önerme kabul edildi mi, en hafifinden de olsa, bir köprü oluşuyordu; bu köprü gündelik olaylara ilişkin dünyamız ile, önümüzde duran, ama adlandırılamayan; siste kaybolmuş ve mevcut değilmiş gibi duran, sözü bile edilemeyecek kadar korkunç ölçüde belirsiz olan, ancak gene de orada, yadsınamayacak şekilde var olan şey arasındaki boşluğun üzerinde kuruluydu.

Don Juan, yeryüzünde bu köprüyü geçme yetisi olan tek varlığın savaşçı olduğunu iddia ediyordu; suskun savaşının içindeki, yitireceği hiçbir şey olmadığı için yolundan alıkonamayacak, ve herşeyi kazanabileceği için işlevsel ve etkin olan savaşçı olduğunu.

Ixtlan Yolculuğu'ndan Alıntılar

Yaşamımızdaki her şeyi bir anda kesip atabileceğimizin farkına vardığımız çok enderdir.

Kişi, resimler çekip ses kayıtları yapmanın kaygusuna düşmemeli. Heyecansız yaşamların gereksiz fazlalıklarıdır bunlar. İnsanın tasası tin olmalı; hep avucumuzdan kayıp kaçagiden tin.

Bir savaşçının, kişisel tarihine (yaşamöyküsüne) gereksinmesi yoktur. Günün birinde, artık ihtiyacı olmadığını anladığında, bırakır onu.

İnsan ana babasına, yakınlarına, dostlarına yaptığı her şeyi an-

latarak yaşamöyküsünü ha bire yenileyip durmak zorundadır. Öte yandan, yaşamöyküsü olmayan savaşçının kimseye verilecek hesabı yoktur; hiç kimse eylemlerinden ötürü öfke ya da düş kırıklığı duymaz. En önemlisi, kimse onu düşünceleri ve beklentileriyle tutsak edemez.

Hiçbir şey kesin olmadığı zaman uyanık kalırız, sürekli tetikte dururuz. Tavşanın hangi çalılığın ardında saklandığını bilmemek, her bir şeyi biliyormuş gibi davranmaktan çok daha heyecan vericidir.

Bir insan kendini dünyanın en önemli şeyi saydığı sürece, çevresindeki dünyayı layıkıyla değerlendiremez. At gözlüğü takılmış bir at gibidir o; kendinden başka hiçbir şeyi görmez.

Ölüm ebedi yoldaşımızdır. Daima solumuzda, bir kol boyu arkamızdadır. Ölüm bir savaşçının tek bilge danışmanıdır. Ne zaman işlerin yolunda gitmediğini ve yolun sonuna geldiğini hissetse, savaşçı ölümüne dönüp ona danışabilir. Ölümü ona yanıldığını, kendisinin ona dokunuşundan başka hiçbir şeyin önemi olmadığını söyleyecektir. Ölümü şöyle diyecektir ona, "Ben sana daha dokunmadım ki."

Savaşçı bir şey yapmaya karar verince sonuna dek gitmeli, ama yaptığı şeyin sorumluluğunu da yüklenmeli. Ne yaparsa yapsın, önce niçin yaptığını bilmeli, sonra da kuşku ya da pişmanlık duymadan eylemlerini sürdürmeli.

Ölümün avcı olduğu bir dünyada, pişmanlıklar ve kuşkular için zaman bulunmaz. Sadece karar vermek için zaman vardır. Kararın ne olduğu da önemli değildir. Hiçbir şey bir başkasından daha çok ya da daha az önemli olamaz. Ölümün avcı olduğu bir dünyada kararların büyüğü küçüğü yoktur. Kaçınılmaz ölümüne karşın savaşçının aldığı kararlar vardır yalnızca.

Bir savaşçı, kendini istediği an ulaşılabilir ya da ulaşılamaz kılmayı öğrenmelidir. İstemeyerek de olsa her an ulaşılabilir olması, saklandığını herkesin bildiği zamanlar saklanması kadar yararsızdır.

Bir savaşçı için erişilmez olmak, onu saran dünyayla temasında tutumlu olması demektir. Bir savaşçı kendini ve başkalarını tüketmekten her şeyden fazla kaçınır. İnsanları, özellikle de sevdiklerini kullanarak onları kupkuru bırakana dek sıkıp sularını çıkarmaz.

İnsan kaygılanmaya başladı mı, umutsuzlukla her şeye yapışır, ve bir kez yapıştı mı, kendini, ve kime ya da neye yapışmışsa onu tüketmeye mahkûmdur. Öte yandan bir savaşçı-avcı, avını tuzağına hep çekeceğini bildiğinden kaygılanmaz. Kaygılanmak, erişilebilir olmaktır, ister istemez.

Bir savaşçı-avcı, dünyasıyla yakın ilişki içindedir, ancak kendisi, o dünya için erişilmezdir de. Hafifçe dokunuverir ona, gereksindiği sürece kalır, sonra bir iz bile bırakmadan ayrılır ordan.

Bir savaşçı-avcı olmanın anlamı, avını tuzağa düşürmek değildir yalnızca. Savaşçı-avcı, tuzaklarını kurduğu, ya da avının sıradan alışkanlıklarını bildiği için değil, kendisinin sıradan alışkanlıkları olmadığı için yakalar avını. Ona üstünlük sağlayan budur. Peşinde olduğu hayvanlara hiç benzemez o; sıradan alışkanlıkları, önceden kestirilebilen tuhaf davranışları yoktur onu bağlayan; özgürdür, akıcıdır, yapacakları önceden bilinemez.

Sıradan bir insan için dünya tekinsizdir; çünkü ondan sıkılmadığı zamanlar onunla çatışır. Bir savaşçı için dünya tekinsizdir; çünkü görkemli, müthiş, bilinemez, erişilmez derinliktedir. Bir

savaşçı burada, bu harikulade dünyada, bu harikulade anda bulunmanın sorumluluğunu üstlenmek zorundadır.

Bir savaşçı her bir edimini önemsemeyi öğrenmelidir; zira bu dünyada ancak kısa bir süre kalacaktır; gerçekten de onun tüm harikalarına tanık olmaya yetmeyecek kadar kısa bir süre.

Edimlerde erk vardır. Özellikle de edimde bulunan savaşçı o edimlerin, kendisinin son savaşı olduğunu bilmekteyse. Yapılan şeyin belki de yeryüzündeki son edimi olabileceğini iyice bilerek hareket etmede yabansı, büyüleyici bir mutluluk vardır.

Bir savaşçı dikkatini kendisiyle ölümü arasındaki bağa odaklamayı öğrenmelidir. Dikkatini, pişmanlık, hüzün ya da kaygı duymaksızın, hiç zamanı olmadığı gerçeğine odaklamalı ve edimlerinin de buna uygun şekilde akmasına izin vermelidir. Edimlerinin her birini, yeryüzündeki son savaşı kılmalıdır. Ancak bu koşullarda onun edimleri hak ettikleri erke sahip olacaktır. Aksi takdirde ölene dek, o edimler, bir ahmağın edimleri olarak kalırlar.

Bir savaşçı-avcı ölümünün kendisini beklemekte olduğunu ve, şu anda yapmakta olduğu ediminin pekâlâ onun son savaşı olabileceğini bilir. Buna savaş demesi, bunun bir mücadele olmasındandır. Çoğu insan bir edimden öbürüne herhangi bir mücadele ya da düşünce olmaksızın geçiverir. Oysa bir savaşçı-avcı her bir edimini inceden inceye tartar; ve ölümüne ilişkin bilgisi kesin olduğundan, her edimi sanki onun son savaşıymışçasına sağgörüyle ilerler. Bir savaşçı-avcının çevresindekilere üstünlüğünü görmemek için insanın ahmak olması gerekir. Bir savaşçı-avcı, son savaşına, o savaşın hak ettiği saygıyı gösterir. Yeryüzündeki son savaşına dört elle sarılmasında şaşılacak bir şey yoktur. Böylesi zevkli olur. Korkusunu azaltır hiç olmazsa.

Bir savaşçı, erk avlayan kusursuz bir avcıdır; ne sarhoştur, ne de çılgın—blöf yapmaya, kendine yalan söylemeye, ya da yanlış bir adım atmaya izin vermez zamanı da mizacı da. Zira bu ona pahalıya mal olacaktır. Çok uzun zaman uğraşarak özene bezene kurduğu düzenli yaşamıdır, yitireceği. Aptalca bir yanlışlık yaparak, bir şeyi bir başkasıyla karıştırarak onu heba etmeyecektir.

Bir insan, herhangi bir insan, insanoğlunun nasibi olan her şeyi—sevinci, acıyı, hüznü ve mücadeleyi—hak eder. Bir savaşçı gibi davrandığı sürece, edimlerinin ne olduğu önemli değildir.

Tini bozulmuşsa hemen onarmalıdır onu—arındırıp mü-

kemmelleştirmelidir—zira tüm yaşamımız boyunca bundan daha önemli bir işimiz olamaz. Tinin onarılmaması ölümü aramak demektir, bu da hiçbir şeyin aranmamasına eştir, zira ne olursa olsun ölüm bizi ele geçirecektir. Savaşçı-tini mükemmelliğinin aranması, faniliğimize ve insanlığımıza layık tek uğraştır.

Bu dünyada en zor şey bir savaşçının havasını, onun ruhsal durumunu benimsemektir. Üzülüp yakınmak ve bunun için geçerli nedenlerin bulunduğuna inanmak, hep birilerinin bize bir şeyler yaptığını düşünmek, yararsız şeylerdir. Kimsenin kimseye hiçbir şey yaptığı yoktur; hele bir savaşçıya asla.

Savaşçı, bir avcıdır. O her şeyi hesaplar. Bu denetimdir. Hesaplaması bitti mi, eyleme geçer. Kapıp koyverir. Bu, kendini bırakmadır. Bir savaşçı, rüzgârın önüne kattığı yaprak değildir. Kimse itip kakamaz onu; kimse kendisine ya da sağduyusuna karşın bir şeyler yaptıramaz ona. Bir savaşçı yaşamını sürdürmeye kuruludur, ve olası en iyi biçimde sürdürür yaşamını.

Bir savaşçı yalnızca bir insandır, alçakgönüllü bir insan. Ölü-

münün planlarını değiştiremez o. Ama, muazzam meşakkatler çekerek erk biriktiren kusursuz tini, onun ölümünü bir an boyunca, erkini son kez anımsayıp sevinçle coşabileceği uzunlukta bir an boyunca tutmaya kesinlikle yeter. Diyebiliriz ki, tini kusursuz olanlara ölümün bir jestidir bu.

Kişinin nasıl yetiştirilmiş olduğunun bir önemi yoktur. İnsanın bir şeyi yapma biçimini belirleyen, kişisel erkidir. Bir insan yalnızca kişisel erkinin bir toplamıdır, ve bu toplam onun nasıl yaşayacağını ve nasıl öleceğini belirler.

Kişisel erk bir duygudur. Şanslı olmak gibi bir şey. Ya da bir hava, ruhsal durum. Kişisel erk, insanın bir yaşam boyu süren mücadeleyle kazandığı bir şeydir.

Bir savaşçı ne yaptığını biliyormuş gibi davranır, aslında hiçbir şey bildiği yoktur onun.

Bir savaşçı yapmış olduğu hiçbir şey yüzünden pişmanlık duymaz, çünkü kişinin edimlerini kaba, çirkin, ya da kötü diye ayırması, kendine yersiz bir önem atfetmesi anlamına gelir.

İşin püf noktası, kişinin neyi önemsediğidir. Kendimizi perişan kılan da, güçlü kılan da biziz. Ve her ikisi için harcanan çaba eşittir.

Doğduğumuzdan bu yana, insanlar bize dünyanın filanca filanca şekilde, falanca falanca biçimde olduğunu anlatıp durur, ve doğal olarak bizim de dünyayı onların anlattığı şekilde kabullenmekten başa seçeneğimiz kalmaz.

Bir savaşçının sanatı, insan olmanın dehşetiyle, insan olmanın görkemini dengelemektir.

Açımlama

Ixtlan Yolculuğu'nu yazmaya başladığım sıralarda son derece bilinmez bir ruh durumu bana hakim olmuştu. Don Juan Matus gündelik davranışlarıma çok pragmatik birtakım kurallar getirmişti. Titizlikle uymamı istediği bazı hareketlerin adım adım ana hatlarını çıkarmıştı. Bana verdiği üç görevin gündelik yaşantıma ait dünyamla, ya da herhangi bir dünyayla hemen hiç ilişkisi yoktu. Gündelik yaşamımda düşünebildiğim her türlü yolu deneyerek yaşamöykümü silmeye çalışmamı söylüyordu. Ardından, sıradan alışkanlıklarımı bırakmamı, ve nihayet, kendimi önemseme duygumu tahtından indirmemi istiyordu.

"Bütün bunları nasıl başaracağım, don Juan?" diye sordum ona.

"Hiçbi fikrim yok," diye yanıtladı. "Bunun yararlı ve etkin biçimde nasıl yapılacağını hiçbirimiz bilemeyiz. Ancak çalışmaya başlarsak, bize neyin gelip de yardım ettiğini anlayamadan başarıya ulaşırız.

"Karşılaştığın zorluklar, benim karşılaştıklarımla aynı," diye devam etti. "Seni temin ederim ki, zorluğumuz, değişme fikrinin yaşamlarımızda hiç yer bulamamasından doğuyor. Öğretmenim bana bu görevi verdiği zaman, becerebilmek için tek gereksindiğim, bunun yapılabileceği fikriydi. O fikri edindiğim anda başardım, nasıl olduğunu bilmeden. Sana da aynısını yapmanı öneririm."

Her yolu deneyerek sızlanmaya giriştim; sosyal bilimlerle uğraştığım gerçeği göz ardı edilmemeliydi; sağlam, uygulana-

bilir yönergelere alışıktım ben; pratik araçlar yerine sihirli çözümlere dayanan birtakım belirsizliklere değil.

"Ne istersen söyle," dedi don Juan, gülerek. "Sızlanman bittiğinde, kuruntularını unut da, ne diyorsam onu yap."

Don Juan haklıydı. Tüm gereksindiğim, ya da daha doğrusu, gizli kalan bilinmeyen yanımın gereksindiği, bu fikrin kendisiydi. Tüm yaşamım boyunca tanıdığım 'ben' ise, bu fikirden çok daha fazlasını gereksinegelmişti. Eğitilmeye, teşvik edilmeye, yön verilmeye ihtiyacı vardı. Başarım, merakımı öyle uyandırmıştı ki, sıradan alışkanlıklarımı silme, kendime verdiğim önemi yitirme ve kişisel tarihimi bırakma görevlerim katıksız bir keyfe dönüştü.

"*Savaşçıların yolunun* tam başına gelip kondun," dedi don Juan, giz dolu başarımı açıklarcasına.

Kendisinin *savaşçının yolu, savaşçının çizgisi* dediği, savaşçı kavramının soyut biçimde işlenmesi işine giderek yoğunlaşan şekilde odaklanabilmem için farkındalığıma yavaş ve sistemli biçimde kılavuzluk etmekteydi. *Savaşçının yolunu*, eski çağ Meksikası şamanları tarafından kurulmuş bir düşünceler yapısı olarak açıklıyordu. O şamanlar, kavramlarını evrendeki özgür akışı içinde enerjiyi *görme* yetilerinden yola çıkarak oluşturmuşlardı. Bu yüzden savaşçının yolu, *enerjik gerçeklerin* yalnızca evrendeki enerji akışı yönünde saptanmış, indirgenemez doğruların son derece ahenkli bir birleşimiydi. Don Juan'ın kesin olarak belirttiğine göre, savaşçının yolunda tartışılabilecek, ya da değiştirilebilecek hiçbir şey bulunmuyordu. Kendi içinde ve kendi başına mükemmel bir yapıydı o; ve onu izleyen kim olursa olsun, işlevleri ve değerleri hakkında hiçbir tartışma ya da kurguya izin vermeyen *enerjik gerçekler* tarafından kuşatılıyordu.

Don Juan'ın dediğine göre, o eski şamanların ona *savaşçının yolu* demelerinin nedeni, bir savaşçının bilgi yolunda karşılaşabileceği tüm yaşayan olasılıkları bünyesinde bulundur-

masıydı. O şamanlar böyle olasılıkları arayışlarında kesinlikle dikkatli ve sistemli hareket etmişlerdi. Don Juan'a bakılırsa, onlar, insani olasılıkların tümünü soyut yapılarında içerme konusunda gerçekten yetenekliydiler.

Don Juan savaşçının yolunu görkemli bir binaya benzetiyordu; bu binanın öğelerinden her biri, tek işlevi savaşçının bir şaman olarak devinimlerini kolay ve anlamlı kılabilmesi için onun ruhunu yüreklendirmek olan bir dayanaktı. Don Juan'a göre savaşçının yolu temel noktaydı, ve o olmadan şamanların evrenin uçsuz bucaksızlığında mahvolacakları kesindi.

Don Juan savaşçının yolunun eski çağ Meksikası şamanlarının en büyük utkusu olduğunu söylüyordu. Ona göre bu onların en önemli yapıtı, ayıklıklarının özüydü.

"Savaşçının yolu böyle karşı konulamayacak kadar önemli mi, don Juan?"

"'Karşı konulamayacak kadar önemli' lafı hafif kalır. Savaşçının yolu her şeydir. Ruhsal ve bedensel sağlığın şahikasıdır. Başka bi biçimde açıklayamam. Eski çağ Meksikası şamanlarının böylesi bi yapı yaratabilmiş olmaları, onların erkin doruğunda, mutluluğun zirvesinde, ve sevincin şahikasında olduklarını gösteriyor bana."

O zamanlar içine dalmış olduğumu düşündüğüm, her şeyi pragmatik açıdan onaylama ya da reddetme düzeyinde bakıldığında, savaşçının yolunu mükemmelen ve önyargısız biçimde benimsemek benim için nerdeyse imkânsızdı. Don Juan savaşçının yolunu açıklamayı sürdürdükçe, onun dengemi tümüyle alaşağı etmek için gizli planlar yaptığına daha çok inanıyordum.

Bu yüzden don Juan'ın kılavuzluğu üstü örtülü bir biçim aldı. Ancak *Ixtlan Yolculuğu*'ndan yapılan alıntılarda bu kendini şaşılası bir açıklıkla ortaya koyuyor. Farkında bile değildim, ama don Juan çok büyük bir sürat ve başarıyla ilerlemiş, ve ansızın onun soluğunu ensemde hissetmeye başlamıştım.

Düşünüp duruyordum, ya başka bir bilişsel sistemin varlığını içtenlikle kabullenmenin eşiğinde buluyordum kendimi, ya da öylesine kayıtsızlığa düşüyordum ki bunun olması ya da olmaması umrumda bile değildi.

Bütün bunlardan kaçıp kurtulmak da bir seçenekti elbette, ama bu pek olası değildi. Her ne hal ise, ya don Juan'ın yardımları ya da savaşçı kavramını yoğun şekilde uygulamaya koymam yüzünden öyle kuvvetlenmiştim ki, artık korkmuyordum. Yakalanmıştım, ama ne fark ederdi ki. Tüm bildiğim, sonuna kadar don Juan'la birlikte olduğumdu.

Erk Öyküleri'nden Alıntılar

Savaşçının özgüveni, sıradan insanın özgüvenine benzemez. Sıradan insan, kendisini izyeyenlerin gözlerinde kesinlik arar, ve buna özgüven der. Savaşçı ise kendi gözlerinde *kusursuzluğu* arar ve buna alçakgönüllülük der. Sıradan insan yoldaşlarına bağımlıdır, savaşçı ise yalnızca sonsuzluğa.

Savaşçı, yıllar öncesinde deneyip de üstesinden gelemediği bir sürü edimi gün gelir başarır. Değişmiş olan o edimler değil, kendisi hakkındaki düşüncesidir.

Bir savaşçının izleyebileceği tek yol, tutarlı ve ikirciksiz edimlerde bulunmaktan geçer. Belli bir zaman gelir, ve o, savaşçının yoluna ilişkin bilgisi böyle davranmasına yeterli olsa bile, bazen eski alışkanlıklar ve yöntemler onun yolunu kesebilir.

Savaşçı bir şeyin üstesinden gelecekse başarı yavaşça ve büyük bir çaba harcanarak gelmelidir—ama herhangi bir strese ya da takınağa hacet kalmaksızın.

Gündelik dünyada insanların yere basmalarını sağlayan şey, *içsel söyleşidir*. Kendi kendimize dünya şöyledir ya da böyledir diye konuştuğumuz için, sadece bu yüzden, dünya şöyle ya da böyle olur. Şamanların dünyasına giden geçit, savaşçı içsel söyleşiyi durdurmayı öğrendikten sonra açılır.

Dünya görüşümüzün değiştirilmesi, şamanizmin dönüm noktasıdır. Bunu başarmanın tek yolu da içsel söyleşiyi durdurmaktır.

Bir savaşçı içsel söyleşiyi durdurmayı öğrendiği an, her şey mümkündür artık; en inanılmaz tasarılar bile erişilebilir hale gelir.

Bir savaşçı, payına düşen ne olursa olsun, onu alır ve mutlak bir alçakgönüllülükle kabul eder. Olduğu şeyi alçakgönüllülükle kabul eder—hayıflanarak değil de, yaşamsal bir onurlulukla.

Bir savaşçının alçakgönüllülüğü, bir dilencininkine banzemez. Savaşçı başını kimseye eğmez, ama kimsenin kendisine baş eğmesine de izin vermez. Öte yandan bir dilenci, kendinden üstün saydığı birinin önünde hemen diz çöküp yerleri kazımaya başlar, ancak kendinden aşağı birisinin de kendisi için yerleri kazımasını talep eder.

Teselli, sığınak, korku; bunların tümü, insanların değerlerini hiç sorgulamadan kabullenmeyi öğrendiği ruhsal durumları yaratan sözcükler.

Yoldaşlarımız, kara büyücülerdir. Onlarla birlikte olan bir kimse de anında kara büyücü olur. Düşün bir: yoldaşlarının senin için çizmiş olduğu yoldan ayrılabiliyor musun? Onlarla kaldığında da, düşüncelerini ve eylemlerini sonsuza dek onların koşullarına göre ayarlamak durumundasın. Kölelik, bu. Öte yandan bir savaşçı, bütün bunlardan bağımsızdır. Özgürlük paha-

lıdır, ama bedelini ödemek imkânsız değildir. O halde seni tutsak edenlerden, efendilerinden kork. Zamanını ve erkini, özgürlükten korkarak heba etme.

Sözcüklerin kusuru, kendimizi her zaman aydınlanmış hissetmemizi sağlamalarındadır, oysa dönüp dünyayla yüzleşmeye kalkıştığımızda bizi daima ortada bırakırlar, ve her zaman olduğu gibi, dünyayla aydınlanmadan yoksun olarak yüzleşmek zorunda kalırız. Bu yüzden, bir savaşçı konuşmak yerine edimde bulunmayı yeğler, ve bu bağlamda yeni bir dünya tanımlamasını benimser—konuşmanın önemini yitirdiği ve yeni edimlerin yeni düşüncelere ulaştırdığı bir yeni tanımlamayı.

Savaşçı kendini zaten ölü saydığı için, onun için yitirilecek bir şey yoktur. En kötüsü başına gelmiştir onun, bu yüzden duru ve dingindir; onu edimlerine ve sözlerine göre yargılayanlar, onun her şeye tanıklık etmiş olduğunu hemen anlarlar.

Pek acayip bir iştir bilgi denen şey, özellikle de bir savaşçı için. Bilgi, bir savaşçı için, hemen geliveren, onu içine çeken, ve geçip giden bir şeydir.

Bilgi, savaşçıya havadan süzülerek gelen altın tozu zerreleri gibidir; hani pervanelerin kanatlarını kaplayan o toz gibi. Demek ki, savaşçı için bilgi, duş yapmaya—ya da onun üzerine yoğun altın tozu zerreciklerinin yağmasına benzer.

İçsel söyleşi durduğunda dünya da durur, ve özümüzün olağandışı yanları sözcüklerimizin bunaltıcı gardiyanlığından kurtulmuşçasına yüzeye çıkıverir.

Sırrına erişilmez bir dünya bu. Bizler de öyleyiz, bu dünyada yaşayan tüm varlıklar da öyle.

Savaşçılar kafalarını duvarlara vurarak değil, duvarları aşarak kazanırlar zaferlerini. Savaşçılar duvarların üzerinden atlarlar; onları yıkmazlar.

Bir savaşçının geliştirmesi gereken şey, yaşamı demek olan bu

çılgın yolculuk için gereksindiği her şeyin kendisinde mevcut olduğu duygusudur. Savaşçı için geçerli olan, yaşamını sürdürmektir. Yaşam kendi başına yeterli, kendini-açıklayıcı ve eksiksizdir.

Bu yüzden, deneyimler deneyiminin yaşamın sürdürülmesi olduğunu söylemek küstahlık sayılmaz.

Sıradan insan, kuşkular ve mihnetlere düşkünlük göstermeyi hassaslık ve tinsellik belirtisi sayar. Oysa gerçek şudur ki, hayal edebileceğimiz "hassasiyetten en uzak kişi", sıradan insandır. Kendini kasıtlı olarak bir canavara ya da bir azize dönüştüren, çelimsiz usundan başkası değildir, ama o da, böylesi büyük bir canavar ya da aziz kalıbına dökülemeyecek denli biraz fazlaca ufaktır, doğrusu.

Savaşçı olmayı dilemekle savaşçı olunmaz. Bu, daha ziyade,. yaşamımızın son anına dek süren sonsuz bir savaşımdır. Hiç kimse bir savaşçı olarak doğmaz, tıpkı kimsenin sıradan bir insan olarak doğmadığı gibi. Biz kendimizi bunlardan birine ya da ötekine dönüştürürüz.

Savaşçıyı, zorlu bir ölüm bekler. Ölümü onu almak için mücadele etmek zorundadır. Bir savaşçı kendisini ölüme pek öyle kolayca teslim etmez.

İnsanoğulları nesne değildir; katılık yoktur onlarda. Yuvarlak, ışıltılı varlıklardır; sınırsızdırlar. Nesneler ve katılıklar dünyası, sadece onlara yardım için, yeryüzünden geçişlerini kolaylaştırmak için yaratılmış bir betimlemedir.

Onların mantıkları, betimlemenin salt betimleme olduğunu unutturur onlara; ve nasıl olduğunu anlayamadan, özlerinin bütünselliğini, ömürleri boyunca, içinden çok ender çıkabildikleri bir kısırdöngüye kaptırıverirler.

İnsanlar algılayıcılardır, ama onların algıladığı dünya bir yanılsamadır: doğduğu andan başlayarak ona anlatılan betimlemeden yaratılmış bir yanılsama.

Yani aslında, insanoğlunun aklının sürdürmek istediği dünya, bir betimlemenin desteklediği, ve kendi aklının kabullenmeyi ve savunmayı öğrendiği—dogmatik, dokunulamaz kuralların yarattığı bir dünyadır.

Işıldayan varlıkların görünmeyen üstünlüğü, hiç kullanılmayan bir şeye, *niyete* sahip olmalarından gelir. Şamanların fendi, sıradan insanın fendiyle aynıdır. Her ikisinin de bir dünya betimlemesi vardır. Sıradan insan onu aklıyla destekler; şaman ise *niyetiyle*. Her iki betimlemenin de kuralları vardır; ama şamanın üstünlüğü, *niyetin* daha çok şeyi içermesindedir.

Bilgi yolunda ilerlemeye ancak bir savaşçı katlanabilir. Bir savaşçı yakınamaz ya da hiçbir şeyden pişmanlık duyamaz. Onun yaşamı sonsuz bir meydan okumadır—meydan okumaların ise iyi ya da kötü olabilmeleri imkânsızdır. Meydan okumalar, meydan okumalardır yalnızca.

Sıradan bir insanla bir savaşçı arasındaki temel ayrım, bir savaşçının her şeyi bir meydan okuma diye almasına karşın, sıradan bir insanın her şeyi lütuf ya da lanet olarak görmesidir.

Savaşçı, inanmadan inanır; onun kozu budur. Ama bir savaşçı sadece inandığını söyleyip de işi akışına bırakamaz, kuşkusuz. Bu fazla kolay olurdu. Hiç çaba harcamaksızın, yalnızca inanıyor olması, onu durumunu irdelemekten kurtarmış olurdu.

İnanmak durumunda kaldığında, bir savaşçı, bunu bir seçimi olarak yapar. Bir savaşçı inanmaz; bir savaşçı inanmaya mecburdur.

Ölüm, inanmak zorunda olmanın vazgeçilmez bir parçasıdır. Ölümün farkındalığı olmadan, her şey sıradanlaşır, önemsizleşir. Bir savaşçı, ölümü onun izini sürdüğünden dolayıdır ki, dünyanın, derinliklerine ulaşılamayan bir bilinmeyen olduğuna inanmak zorundadır. Bu şekilde inanmak zorunda olması, savaşçının en içten tercihinin ifadesidir.

Erk, savaşçıya bir santimetre küplük bir fırsat sunar, daima. Savaşçının sanatı, o fırsatı yakalayabilmek amacıyla artsız arasız seyyal olmaktır.

Sıradan insan, her şeyin farkında, salt bunun gerektiğini düşündüğü zaman, olur; oysa, bir savaşçının konumu her an her şeyin farkında olmayı gerektirir.

Özümüzün bütünselliği son derece akıl almaz bir iştir. Yaşamımızdaki en karmaşık işlerin üstesinden gelebilmek için onun yalnızca çok küçük bir parçası bize yeter. Oysa, öldüğümüzde, özümüzün bütünselliğiyle ölürüz.

Savaşçının temel kurallarından biri, kararlarını, olası sonuçlarının, bırakın erkini yitirmesine neden olmayı, kendisini şaşırtamayacak biçimde dikkatle almasıdır.

Bir savaşçı eyleme geçme kararını verince, ölmeye hazır durumda olmalıdır. Eğer ölmeye hazır olursa, o takdirde tuzaklar, gafil avlanmalar, gereksiz edimler olmaz. O hiçbir şey beklemediği için, her şey yavaşça yerli yerine oturur.

Bir öğretmen olarak savaşçı, her şeyden önce, inanmaksızın, ödül beklemeksizin—yani, sırf yapmış olmak için—edimde bulunmanın olasılığını öğretmelidir. Onun bir öğretmen olarak başarısı, bu belli konuda öğrencilerine ne denli iyi ve uyumlu bir kılavuzluk ettiğine bağlıdır.

Bir öğretmen olarak savaşçı, öğrencisinin kişisel tarihini silmesine yardımcı olmak amacıyla üç teknik öğretir: kendini önemsemeyi bırakma, edimleri için sorumluluk alma, ve ölümü bir danışman olarak kullanma. Bu üç tekniğin yararlı etkileri olmaksızın kişisel tarihin silinmesine çalışmak, insanın hilekâr, kaçamaklı, kişiliği ve eylemleri hakkında gereksizcesine kararsız biri olmasına yol açar.

Kendine-acımaktan tümüyle kurtulmanın bir yolu yoktur; onun yaşamımızda belirli bir yeri ve niteliği, kendini hemen belli eden bir görüntüsü vardır. Bu yüzden, bir fırsat çıkar çıkmaz kendine-acıma görüntüsü harekete geçer. Bunun bir geçmişi vardır. Ama kişi o görüntüyü değiştirirse, onun önem sırasını da değiştirmiş olur.

Görüntüleri değiştirmek için, onu oluşturan öğelerin yerlerini değiştirmek gerekir. Kendine-acıma onu kullananın işine gelir, zira insanın kendini önemli hissetmesini, daha iyi koşullara ve davranışlara layık olduğunu düşünmesine yarar, ya da kendine-acımayı doğuran koşullara yol açan edimlerinin sorumluluğunu üstlenme eğiliminde olmaz.

Kendine-acıma görüntüsünü değiştirmek, kişinin geçmişteki bu önemli bir öğeye ikincil bir yer vermesi anlamına gelir, sadece. Kendine-acıma hâlâ önemli bir niteliktir, ancak şimdi konumu daha geri plandadır; tıpkı kişinin bir savaşçı olduğu

ana dek hiç kullanılmadan duran bütün o düşüncelerin—örneğin, hemen yanıbaşımızda dikilmiş duran ölüm, bir savaşçının alçakgönüllülüğü, ya da kendi edimlerinin sorumluluğunu yüklenme düşüncelerinin—bir zamanlar arka planda olması gibi.

Bir savaşçı acısını kabullenir ama ona düşkünlük göstermez. Bilinmeyene giren savaşçının ruhu endişeyle değil, tam tersine sevinçle doludur; zira görkemli talihi önünde başı eğik, ruhunun kusursuzluğundan emin, ve hepsinden önemlisi, yeterliliğinin tümüyle farkındadır. Savaşçının sevinci, yazgısını kabul etmiş, ve geleceği gerçek anlamda değerlendirmiş olmasından kaynaklanır.

Açımlama

Erk Öyküleri, benim nihai çöküşümün öyküsü. Bu kitapta anlatılan olaylar sırasında, derin bir coşkusal kargaşa içinde acı çekiyor, bir savaşçının buhranını yaşıyordum. Don Juan bu dünyayı terk etti, ve dört öğrencisini burada bıraktı. Don Juan bu öğrencilerinin hepsiyle görüşmüş, her birine bir görev vermişti. Bu görev, benim kaybım karşısında hiçbir anlam taşımayan, yalancı bir ilaç gibi geliyordu bana.

Don Juan'ı bir daha görememek, sözde görevlerle yatıştırılabilecek bir şey değildi. Daha önce ona yalvarmış, doğaldır ki, onunla gitmek istediğimi söylemiştim. O zaman aramızda şöyle bir konuşma geçti:

"Daha hazır değilsin," dedi, don Juan. "Gerçekçi olalım."

"Ama göz açıp kapayana dek kendimi hazır kılabilirim," diye güvence verdim ona.

"Bundan kuşkum yok. Hazır olursun, ama benim için değil. Ben mükemmel yeterlilik beklerim. Kusursuz bi niyet, kusursuz bi disiplin beklerim. Bunlar sende yok henüz. Olacak, oraya doğru yol alıyorsun, ama henüz orda değilsin."

"Beni alacak erkin var, don Juan. Her ne kadar ham ve kusurlu isem de."

"Sanırım vardır o kadar erkim, ama bunu yapmam; çünkü bu senin için utanç verici bi kayıp olur. Her şeyini yitiriverirsin, sözüme inan. Üsteleme. Savaşçıların dünyasında ısrar yoktur."

Bu beni durdurmaya yetmişti. Ama içten içe, onunla gitmeye, normal ve gerçek diye bildiğim her şeyin sınırlarından öte-

de bir maceraya atılmaya can atıyordum.

Bu dünyayı gerçekten terk etme anı geldiğinde, don Juan renkli, buğulu bir ışıltıya dönüştü. Evrende özgürce akan saf enerji haline gelmişti. Onu yitirmek öyle dayanılmaz bir duyguydu ki, o anda ölmek istedim. Don Juan'ın söylemiş olduğu her şeyi göz ardı edip, hiç duraksamadan, kendimi yamaçtan aşağı atmaya hazırlandım. Eğer bunu yaparsam, ölümümde beni yanına almak zorunda kalır, ve içimde ne kadar farkındalık kırıntısı kalmışsa kurtarır diye düşünüyordum.

Ama gerek normal bilişselliğimin önermeleri açısından, gerekse şamanların dünyasının bilişselliği açısından baktığımda açıklanması olanaksız nedenlerden ötürü, ölmedim. Gündelik yaşamın dünyasında yapayalnız kalmıştım; yoldaşlarımın üçü de dünyanın çeşitli yerlerine dağılmışlardı. Kendimi tanıyamıyordum, bu da yalnızlığımı her zamankinden daha yakıcı hale getiriyordu.

Kendimi don Juan'ın birtakım karanlık nedenlerden ötürü geride bıraktığı bir tahrikçi ajan, bir tür casus gibi görüyordum. *Erk Öyküleri*'nden derlenen alıntılar, dünyanın bilinmeyen yanını gösteriyor; ama şamanların dünyasının değil, gündelik yaşamın dünyasının—don Juan'a göre son derece giz dolu ve zengin olan—bilinmeyen yanını. Gündelik yaşamın bu dünyasına ait harikaları yakalayabilmemiz için tüm gereksindiğimiz yeterince yansız olmak. Ama yansızlıktan da fazla, yeterince sevmeye ve kendimizi bırakmaya ihtiyacımız var.

"Bi savaşçı bu dünyayı sevmeli," diye uyarmıştı beni don Juan, "öylesine sıradan görünen bu dünyanın açılması ve harikalarını göstermesi için."

Bunu söylediğinde, Sonora çölündeydik.

"Yüce bi duygu bu," dedi, "bu harikulade çölde olmak, çok eskiden kaybolup gitmiş volkanların lavlarından oluşmuş dağ doruklarına benzeyen o çıkıntılı tepeleri seyretmek. O doğal cam denilen lav taşı külçelerinin bazıları öyle yüksek ısılarda

yaratılmışlar ki, oluştukları anın izini hâlâ taşıyorlar üzerlerinde, insanı görkemli duyumsamalarla dolduran. Erk yüklü hepsi de. O delik deşik tepelerde amaçsızca dolaşırken radyo dalgalarını alan bi kuvars parçası bulmak olağanüstü bi şey. Bu harikulade tablo herkese açık değil ne yazık ki: bu dünyanın harikalarına, ya da başka bi dünyanın harikalarına ulaşmak için insanın bi savaşçı olması—dingin, kendine hakim, soğukkanlı, bilinmeyenin saldırılarına karşı deneyimli olması gerekli. Sen o kadar deneyimli değilsin henüz. Bu yüzden, sonsuzluğun içine dalmaktan söz edebilmen için önce bunları elde etmeye çalışmalısın, yapman gereken, bu."

Yaşamımın otuz beş yılını bir savaşçının olgunluğunu elde etmek için çalışarak geçirdim. Bilinmeyenin saldırılarına karşı deneyim kazanmanın peşinde, her türlü tanımın ötesindeki yerlere gittim. Göze çarpmadan, habersizce gidip, aynı biçimde geri döndüm. Savaşçılar sessizlik içinde ve tek başlarına çalışırlar; gittikleri ya da geri döndüklerinde bunu öyle dikkat çekmeyecek şekilde yaparlar ki, kimse fark etmez. Savaşçının olgunluğuna bundan farklı bir yöntemde ulaşmaya çalışmak, gösteriş yapmaktır; onun için kabul edilemez.

Erk Öyküleri'nden alıntılar, eski çağlarda Meksika'da yaşamış olan şamanların niyetinin hâlâ kusursuz şekilde işbaşında olduğunu bana en etkileyici biçimde hatırlattı. Zamanın çarkı çevremde amansızca dönüyor, ve kişinin, tutarlı konuşamayacağı denli görkemli manzaraları gözlerimin önüne seriyor.

"Şu kadarını söylemek yeterli," demişti don Juan bir keresinde, "ister şamanların, ister sıradan insanların dünyası olsun, bu dünya öylesine açık öyle net ki, bunu fark etmekten bizi ancak bi sapınç alıkoyabilir. Sapınçlı insanlara *zamanın çarkının* içinde kaybolmanın neye benzediğini anlatmaya çalışmak, bi savaşçının yüklenebileceği en anlamsız iştir. Onun için, yolculuklarının yalnızca savaşçı konumunun bi özelliği olarak kalmasını sağlar o."

İkinci Erk Çemberi'nden Alıntılar

Yitireceği hiçbir şey olmadığı zaman, kişi yürekli olur. Şayet yapışabileceğimiz bir şeyler varsa, o zaman ürkek davranırız.

Bir savaşçının hiçbir şeyi şansa bırakması mümkün değildir. Farkındalığının gücü ve *sarsılmaz niyeti* ile, olayların sonuçlarını zaten kendi yaratır.

Savaşçı kendisine yapılmış tüm iyilikler için karşılık vermek istediğinde, karşısında borcunu ödeyebileceği bir kimse yoksa, bunu insanlık ruhuna yollayabilir. Her zaman çok küçük bir hesaptır bu—gönlünden ne kadar koparsa kopsun, yeter de artar bile.

Akademisyen, dünyayı güzel ve aydınlık kılmak için tasarılar yaptığı günün ardından, hepsini unutmak üzere akşam saat beşte evine gider.

İnsan biçimi, evrende var olan enerji alanlarından oluşmuş bir kümedir, ve yalnızca insanoğullarına aittir. Şamanların buna *insan biçimi* demelerinin nedeni, bu enerji alanlarının ömür boyu süren alışkanlıklar ve kötü kullanım yüzünden bükülmüş ve çarpılmış olmalarıdır.

Bir savaşçı değişemeyeceğini bilir, ancak gene de tüm gücüyle değişmeye uğraşır. Değişmeyi başaramazsa da asla düş kırıklığına uğramaz. Savaşçının sıradan insana oranla tek avantajı budur.

Savaşçılar insan biçimini ürküterek onu silkeleyip ondan kurtulmak için, değişme çabalarında kusursuz olmalıdırlar. Yıllar süren kusursuzluğun ardından, insan biçiminin daha fazla dayanamayıp terk edeceği bir an gelir. Yaşam boyu süren alışkanlıklar yüzünden çarpılmış olan enerji alanlarının düzeldiği an-

dır bu. Enerji alanlarının düzelmesi sonucunda bir savaşçı çok derinden etkilenir, hatta ölebilir bile, ama kusursuz bir savaşçı daima yaşamını sürdürür.

Savaşçıların sahip oldukları tek özgürlük, kusursuz davranmaktır. Kusursuzluk sadece özgürlük değil, aynı zamanda insan biçimini düzeltmenin de tek yoludur.

Her alışkanlık, işlevsel olabilmesi için tüm parçalarını gereksinir. Kimi parçaları eksildiğinde, alışkanlık dağılır.

Savaş burada, bu dünyada. Bizler insan olarak yaratılmışız. Bizi neyin beklediğini, ve ne tür bir erkimiz olacağını kim bilebilir?

İnsanların dünyası bir aşağı bir yukarı inip çıkar, ve insanlar da dünyalarıyla birlikte inip çıkarlar; bu iniş çıkışları izlemek sa-

vaşçıların işi değildir.
Varlığımızın temeli, algılama edimidir; varlığımızın büyüselliği de farkındalık edimidir. Algılama ve farkındalık tek, işlevsel, ayrılamaz bir bütündür.

Yalnızca bir kez seçeriz. Bir savaşçı, ya da sıradan bir insan olmayı seçeriz. İkinci bir seçim yoktur. İmkânsızdır bu, imkânsız.

Savaşçının yolu bir insana yeni bir yaşam sunar, ve bu yaşamın yepyeni olması gerekir. İnsan bu yeni yaşamına eski çirkin yöntemlerini getiremez.

Savaşçılar daima bir dizinin ilk olayını, onlar için o andan sonra gelişecek olayların bir planı ya da haritası gibi alırlar.

İnsanoğulları kendilerine ne yapmaları gerektiğinin söylen-

mesine bayılırlar, ama bundan da çok bayıldıkları şey, söylenenlere karşı çıkıp onları yapmamaktır; bu yüzden kendilerine ne yapmaları gerektiğini ilk başta söylemiş olan kimseden nefret edip başlarını her türlü derde sokarlar.

Herkesin herhangi bir şey için yeterli kişisel erki vardır. Savaşçının marifeti, kişisel erkini zaaflarından uzak tutup savaşçının amacına yöneltmektir.

Hepimiz *görebiliriz*, ancak *gördüğümüzü* anımsamamayı yeğleriz.

Açımlama

Ben *İkinci Erk Çemberi*'ni yazana dek aradan yıllar geçti. Don Juan gideli çok olmuştu, ve bu kitaptan yapılan alıntılar onun söylemiş olduklarından anımsadıklarımdır—yeni bir durum, yeni bir gelişmeyle tetiklenmiş anılardır bunlar. Yeni bir oyuncu belirmişti yaşamımda. Don Juan'ın yoldaşı, Florinda Matus. Don Juan ayrıldığında, Florinda'nın eğitimimizin son kısmını bir şekilde toparlaması için geride bırakıldığını don Juan'ın tüm öğrencileri anlamıştı.

"Benliğin zedelenmeden bir kadından emirler almayı becerene dek tam olmayacaksın," demişti don Juan. "Ama o kadın herhangi biri olamaz. Özel bi kişi olmalı, erk sahibi, hep hayal ettiğin 'yetkili adam' havalarına girmene izin vermeyecek denli de amansız biri olmalı."

Söylediklerine gülüp geçmiştim elbette. Şaka ettiğinden kuşkum yoktu. Oysa şaka filan yapmıyordu. Bir gün, Florinda Donner-Grau ve Taisha Abelar geri döndüler, ve birlikte Meksika'ya gittik. Guadalajara kentinde bir büyük mağazaya girdik, orada Florinda Matus'u, hayatımda gördüğüm en muhteşem kadını bulduk; son derece uzun—bir seksen boyunda, ince, çıkık kemikli, çok güzel yüzlü, yaşlı, ancak çok genç kadını.

"Oh! Hele şükür!" diye bağırdı, bizi görünce. "Üç Silahşörler! Üç Ahbap Çavuşlar—İki Çiçek, Bir Böcek! Her yerde sizi arıyordum!"

Başka lafa hacet kalmadan, idareyi ele almıştı bile. Florinda Donner-Grau, elbette sınırsız sevinmişti. Taisha Abelar her

zamanki gibi son derece mesafeliydi, bense yerin dibine geçmiş, adeta hiddetlenmiştim. Küstah ağzını daha ilk açışında "İki Çiçek, Bir Böcek!—Üç Ahbap Çavuşlar" gibi boktan bir karşılamayla ortaya çıkan bu kadınla çatışmaya hazırdım.

Ancak varlığından haberim bile olmayan yanlarım imdadıma yetişti, can sıkıntısı ve öfkeyle tepki göstermemi engelledi, Florinda'yla çok iyi, hayal edebileceğimden de iyi bir şekilde anlaştık. Bizi demir yumrukla yönetiyordu. Yaşamlarımızın tartışılmaz kraliçesiydi. Bizi yönetme işini en ustalıklı şekilde başaracak erke ve yansızlığa sahipti. Bir şey istediğimiz gibi gitmediğinde kendimize acımamıza ve sızlanmalar içinde boğulmamıza izin vermezdi. Don Juan'a hiç benzemiyordu. Don Juan'ın sağduyusu yoktu onda, ama bu eksikliğini dengeleyecek başka bir niteliğe sahipti: son derece hızlıydı. Bir durumu tümüyle kavrayıp anında kendisinden bekleneni yapması için tek bir bakışı yeterliydi.

En sevdiği, ve benim de çok hoşlandığım manevralarından biri, bir dinleyici topluluğuna ya da sohbet ettiği bir grup insana resmi bir edayla şöyle sormaktı: "Gazların basıncı ya da yer değiştirmesi hakkında bilgisi olan biri var mı aranızda?" Böyle bir soruyu tam bir ciddiyet içinde yöneltirdi. Dinleyiciler, "Hayır, hayır, yok," dediğinde de, "O zaman istediğim her şeyi söyleyebilirim, değil mi?" der, ve gerçekten de ne isterse söylerdi. Bazen öyle saçmalardı ki, gülmekten yerlere yuvarlanırdım.

Öbür klasik sorusu da şuydu: "Burda kimse şempanzelerin retinaları hakkında bir şey biliyor mu? Bilmiyor mu?"—ve Florinda şempanzelerin retinaları hakkında gaddarca zırvalamaya başlardı. Daha önceleri, öylesine eğlendiğim başka bir zaman hiç olmamıştı. Hayranı ve tartışmasız destekçisiydim onun.

Bir keresinde kuyruk sokumumda bir fistül çıktı; yıllar öncesinde kaktüs dikenleriyle dolu bir dere yatağına düşmüştüm,

o yüzden olmalıydı. O zaman vücudumdan yetmiş beş iğne çıkarmışlardı. Bir tanesi ya tam çıkmamış, ya da içerde toprak kalıntıları kalmış olmalı ki, yıllar sonra orda bir fistül oluştu.

Doktorum, "Önemli değil," dedi, "sadece deşilecek bir iltihap kesesi var. Çok basit bir operasyon. Temizlemek birkaç dakikadan fazla sürmez."

Florinda'ya danıştığımda şöyle dedi, "Sen nagualsın. Ya kendini sağaltır, ya da ölürsün. Başka yolu yok, çifte standart olmaz. Doktorun deştiği bir nagual olman için erkini yitirmiş olman gerek. Ya fistülden ölen bir nagual? Utanç verici."

Florinda Donner-Grau ve Taisha Abelar'ın dışında, don Juan'ın öğrencilerinin hiçbiri Florinda'dan hoşlanmıyorlardı. Korkutucu biriydi. Hakları olduğuna inandıkları özgürlüğü onlara asla vermiyordu. Onların şamanlık-taslayıcı eylemlerini asla onaylamıyor, savaşçının yolundan her ayrılışlarında etkinliklerine son veriyordu.

İkinci Erk Çemberi'nden yapılan derlemede, öğrencilerin birbirleriyle çekişmesi apaçık meydanda. Don Juan'ın öbür öğrencileri aşırı bencil taşkınlıklarla dolu, her biri kendini öne çıkaran, kendi değerini kabul ettirmeye çalışan yitik bir gruptu.

Ondan sonra yaşamlarımızda olup biten her şey Florinda Matus'un derin etkilerini taşıdı, ama kendisi hiçbir zaman ön plana çıkmadı. Daima geri plandaydı—akıllı, komik, amansız. Florinda Donner-Grau ve ben daha önce hiç kimseyi sevmediğimiz kadar sevdik onu; ve ayrıldığında, Florinda Donner-Grau'ya adını, mücevherlerini, parasını, zarafetini, sosyal becerisini miras bıraktı. Florinda Matus hakkında asla bir kitap yazamayacağımı biliyordum; eğer biri bunu yapacaksa, bu Florinda Donner-Grau olmalıydı; onun gerçek varisi, en sevgili kızı. Ben, Florinda Matus gibi geri planda bir figürdüm sadece; bir savaşçının yalnızlığını gidermek, ve yeryüzünden geçişimin tadına varmak için don Juan tarafından oraya yerleştirilmiş biri.

Kartal'ın Armağanı'ndan Alıntılar

Rüya görme sanatı, kişinin sıradan rüyalarını kullanıp, onları *rüya görme dikkati* denilen özel olarak geliştirilmiş bir dikkat biçimi aracılığıyla denetimli farkındalığa dönüştürme yetisidir.

İz sürme sanatı, bir savaşçının düşünülebilecek her durumdan en iyi neticeyi çıkarabilmesine olanak veren bir yöntemler ve tutumlar dizisidir.

Savaşçının erkini odaklayacağı maddesel şeyleri olmamalı; değersiz şeyler yerine tine, bilinmeyene gerçek yolculuk üzerine odaklamalı erkini.

Savaşçının yolunu izlemek isteyen herkes, maddesel şeylere sahip olma, onlardan destek alma dürtüsünden kendini kurtarmalı.

Görme, bedensel bir bilgidir. Bizde görsel duyumun baskın oluşu, bu bedensel bilgiyi etkiler ve onun gözle ilintiliymiş gibi görünmesine neden olur.

İnsan biçimini yitirmek, bir sarmal gibidir. Bir savaşçıya kendisini düz enerji alanları gibi anımsama özgürlüğü verir, ve bu da onu büsbütün özgür kılar.

Bir savaşçı beklediğini bilir, ne için beklediğini de; ve beklerken dünya ile gözlerine bir şölen verir. Bir savaşçının nihai başarısı, sonsuzluğun sevincinin tadını çıkarmaktır.

Bir savaşçının yazgısının seyri değiştirilemez. Savaşçının yenmesi gereken zorluk, ne kadar ileri gidebileceği, ve o katı sınırlar içinde ne denli kusursuz olabileceğidir.

Savaşçının hiçbir beklentisi kalmadığında, insanların eylemle-

ri artık onu etkilemez. Acayip bir huzur, yaşantısını yöneten güç haline gelmiştir. Bir savaşçının yaşamındaki kavramlardan birini benimsemiştir—yansızlığı.

Yansızlık, ille de bilgelik anlamına gelmez, ama gene de bir avantajdır; çünkü savaşçının bir anlığına duraklayıp durumları yeniden değerlendirmesini, konumları yeniden gözden geçirmesini sağlar. Ancak o bir anlık süreyi tutarlı ve doğru biçimde kullanabilmesi için, bir savaşçının tüm ömrünce caymaksızın uğraşması gerekir.

Yazgıma hükmeden erke çoktandır etmişim
kendimi teslim.
Yokki yapıştığım bir şey, onu savunmak
isteyeyim.
Yoktur düşüncelerim, o yüzden göreceğim.
Yoktur korktuğum bir şey, o yüzden kendimi
anımsayacağım.

Yansız ve kaygısız,
Fırlayıp özgürlüğe doğru, Kartal'ı geçeceğim.

Savaşçılar için maksimum stres koşullarında işlerini yürütmek, normal koşullarda kusursuz olmaktan çok daha kolaydır.

İnsanoğulları iki-yanlıdır. Sağ yan, aklın kavrayabileceği her şeyi kapsar. Sol yan, betimlenemeyen niteliklerin âlemidir; sözcüklere sığdırılamayacak bir âlem. Sol yan ola ki kavranabilir—şayet topyekûn bedenin içinde yer alan şey kavrayış ise; onun kavramsallaştırmaya gösterdiği direnci böylece anlamış oluruz.

Şamanizmin tüm özellikleri, olanakları, başarıları, en basitinden en görkemlisine kadar, insan bedeninin kendisinde yatar.

Tüm yaşayan varlıkların yazgısını yöneten erk, *Kartal* diye adlandırılmıştır—bir kartal olduğu, ya da kartalla herhangi bir ilişkisi olduğundan değil, görücünün gözüne sınırsız büyüklükte simsiyah bir kartal gibi göründüğü için; boyu sonsuzluğa erişen, dimdik duran bir kartal gibi.

Bir an önce yeryüzünde canlı iken şimdi ölü olan tüm yaratıkların farkındalıkları, sahipleri, yaşam sebepleri ile buluşmak amacıyla ateşböceği yığınları gibi süzülerek Kartal'ın gagasına doğru üşüşürler, ve Kartal tarafından yutulurlar. Kartal bu ufacık alevleri tek tek ayırır, tıpkı sepicinin bir postu germesi gibi açıp düzeltir, sonra yutar onları; zira farkındalık, Kartal'ın besinidir.

Kartal, tüm canlı varlıkların yazgılarını yöneten bu erk, o varlıkların hepsini birden ve eşit olarak yansıtır. Bu yüzden, insanın Kartal'a dua etmesinin, ondan lütuflar dilemesinin, merhamet beklemesinin hiç yolu yoktur. Kartal'ın insan yanı, tümünü harekete geçiremeyecek kadar önemsizdir.

Yaşayan her varlığa, eğer isterse, özgürlüğe açılan bir aralık bularak ordan çıkıp gitme erki verilmiştir. Bu aralığı *gören* görücüler, ve onun içinden geçen varlıklar için, Kartal'ın bu armağanı onlara, farkındalığı sürekli kılmak için bağışlamış olduğu apaçık ortadadır.

Özgürlüğe geçiş, sonsuz bir yaşam demek değildir—yani son-

suzluk sözcüğünün genelde çağrıştırdığı gibi ölümsüzlük anlamına gelmez. Bu daha çok, normal olarak ölüm anında terk edilen farkındalığın savaşçılar tarafından korunabilmesi anlamını taşır. Geçiş anında, beden tamamen bilgiyle tutuşmuş durumdadır. Her bir hücre, kendisinin farkında olduğu kadar, bedenin bütünlüğünün de farkındadır.

Kartal'ın özgürlük armağanı bir ihsan değil, bir fırsat kazanabilme fırsatıdır.

Bir savaşçı asla kuşatma altına alınamaz. Kuşatılmış olması, kişinin sahip olduğu, ablukaya alınabilecek, kişisel serveti olduğunu gösterir. Bir savaşçının bu dünyada kusursuzluğundan başka hiçbir şeyi yoktur—kusursuzluk ise tehdit edilemez.

İz sürme sanatının birinci ilkesi, savaşçıların savaş alanlarını seçmeleridir. Bir savaşçı çevresine ilişkin bilgisi olmaksızın asla savaşa girmez.

Gereksiz olan her şeyi atmak, iz sürme sanatının ikinci ilkesidir. Savaşçı işleri karmaşıklaştırmaz. Yalın olmayı hedefler. Olanca konsantrasyonunu savaşa girme ya da girmeme kararı üzerinde odaklar; zira her savaş, bir ölüm kalım savaşıdır. Bu, iz sürme sanatının üçüncü ilkesidir. Bir savaşçı son gösterisini yapmaya, şimdi-ve-burada, hazır ve istekli olmalıdır. Ama gelişigüzel bir biçimde değil.

Bir savaşçı gevşer ve kendini bırakır; hiçbir şeyden korkmaz. Ancak o zaman, insanoğullarına kılavuzluk eden erkler savaşçıya yolu açar ve ona yardım ederler. Ancak o zaman. Bu, iz sürme sanatının dördüncü ilkesidir.

Hakkından gelinemeyecek ters bir durumla karşılaştıklarında, savaşçılar bir anlığına geri çekilir. Zihinlerini o ters duruma takmazlar. Zamanlarını başka bir şeyle meşgul olarak geçirirler. Her şey olabilir, bu. Bu da iz sürme sanatının beşinci ilkesidir.

Savaşçılar zamanı sıkıştırırlar; bu iz sürme sanatının altıncı il-

kesidir. Bir an bile önemlidir. Bir ölüm kalım savaşında, bir saniye bir sonsuzluk, sonucu belirleyecek bir sonsuzluk demektir. Savaşçılar başarıyı hedeflerler; bu yüzden zamanı sıkıştırırlar. Savaşçılar tek bir anlarını bile boşa harcamazlar.

İz sürme sanatının yedinci ilkesini uygulamak için, kişinin öbür altı ilkeyi uygulaması gerekir: bir iz sürücü kendisini asla öne çıkarmaz. O her zaman olayların arkasından bakmaktadır.

Bu ilkelerin uygulanması, üç sonuç doğurur. Birincisi, iz sürücüler kendilerini asla önemsememeyi öğrenirler; kendilerine gülebilmeyi öğrenirler. Başkalarınca dalga geçilmekten korkmazlarsa, herkesle dalga geçebilirler. İkincisi, iz sürücülerin sonsuz sabra sahip olmayı öğrenmeleridir. İz sürücüler asla acele etmezler; asla sinirlenmezler. Üçüncüsü de, iz sürücüler sonsuz bir doğaçlama yetisine sahip olmayı öğrenirler.

Savaşçılar yaklaşmakta olan zamanı görürler. Normalde gördüğümüz, bizden uzaklaşan zamandır. Yalnızca savaşçılar bunu değiştirebilir, ve kendilerine doğru ilerlemekte olan zamanı görürler.

Savaşçıların aklında tek bir şey vardır: özgürlükleri. Ölmek ve Kartal'a yem olmak onları yıldırmaz. Öte yandan, Kartal'ın yanından sıvışıp özgürleşmek küstahlığın (taşaklılığın) dik âlâsıdır.

Savaşçılar zamandan söz ettiklerinde, saatin hareketiyle ölçülen bir şeyi kastetmezler. Zaman, dikkatin özüdür; Kartal'ın yaydığı şeyler, zamandan yapılmıştır; ve doğrusunu söylemek gerekirse, bir savaşçı özün farklı yanlarına girdiğinde, zamanla tanışmaya başlıyor demektir.

Bir savaşçı artık ağlayamaz, ve onun ıstırabının tek ifadesi evrenin çok derinlerinden gelen bir ürpertidir. Sanki Kartal'ın yayılımlarından biri saf ıstıraptan oluşmuş gibidir, ve o yayılım bir savaşçıyı vurduğu zaman, savaşçının ürpertisi sonsuz olur.

Açımlama

Kartal'ın Armağanı'ndan yapılan alıntıları gözden geçirmek içimde olağanüstü duygular uyandırdı. Eski çağ Meksikası şamanlarının her zamankinden daha belirgin şekilde işbaşında olan *niyetinin* gücünü hemen hissettim. O zaman, bu kitaptan yapılan alıntılara hükmedenin onların *zamanın çarkı* olduğuna hiç kuşkusuz inandım. Bunun da ötesinde biliyordum ki, geçmişte yapmış olduğum her şey—örneğin *Kartal'ın Armağanı* 'nı yazmak gibi (ve yapmakta olduğum her şey: bu kitabı yazmak gibi)—için de bu geçerliydi.

Bu durumu açıklayabilmem mümkün olmadığı için, bunu alçakgönüllülükle kabullenmekten başka seçeneğim kalmıyor. Eski çağ Meksikası şamanlarının gerçekten farklı bir bilişsel sistemleri vardı; ve iş başındaki bu farklı sistemin birimleri ile beni hâlâ, bugün bile, en olumlu, en yüreklendirici biçimde etkileyebiliyorlardı.

Eski çağ şamanlarınca tasarlanmış standart şamanistik tekniklerin en ayrıntılı çeşitlemelerini öğrenmem için beni işe koşan Florinda'nın çabaları sayesinde, özetleme yaparak, örneğin don Juan'la yaşadığım deneyimlerimi hayal bile edemeyeceğim kadar güçlü bir biçimde gözden geçirebildim. *Kartal'ın Armağanı* adlı kitabımı don Juan Matus'a ilişkin bu görüşlerin sonucunda yazdım.

Don Juan için özetlemenin anlamı, kişinin yaşamındaki her şeyin tek bir hareketle yeniden yaşanması ve yeniden düzenlenmesiydi. Don Juan bu kadim tekniğin çeşitlemelerindeki

küçük ayrıntılarla hiç uğraşmazdı. Öte yandan Florinda tümüyle farklıydı; kılı kırk yaran bir titizliğe sahipti. Aylarını harcayarak, beni özetlemenin öylesine farklı cephelerine girmem için yetiştirdi ki, bunları açımlamayı bugüne dek başarabilmiş değilim.

"Senin bu deneyimin, savaşçının enginliğiyle ilgili," diye açıkladı Florinda. "Teknikler orada. Hepsi laf. Asıl büyük önem taşıyan, onları kullanan insan, ve onlarla sonuna kadar gitme tutkusu."

Florinda'nın yöntemleriyle don Juan'ı özetlemek, ona ilişkin en acı verici, ayrıntılar ve anlamlar içeren görüntüler yarattı. Bu, don Juan'ın kendisiyle konuşmaktan sınırsız ölçüde daha yoğun bir şeydi. Nagual Juan Matus'un zerre kadar umrunda olmayan pratik olasılıkları şaşırtıcı biçimde kavrayışımı Florinda'nın pragmatizmine (yani, gerçekçiliğine) borçluydum. Gerçek bir kadın pragmatist olarak Florinda'nın kendisi hakkında hiçbir hüsnükuruntusu yoktu, asla büyüklük taslamazdı. Tek bir sırayı bile atlamayı göze alamayacak bir tarla sürücüsü olduğunu söylüyordu.

"Bir savaşçı çok yavaş ilerlemeli," diye öğütlerdi, "ve savaşçının yolundaki kullanılmaya hazır her öğeden yararlanmalı. Bunların en olağanüstü olanlarından biri, biz savaşçıların tümünün dikkatlerini yaşanmış olayların üzerine sarsılmaz bir güçle odaklayabilme yetisidir. Savaşçılar bunu hiç karşılaşmadıkları insanların üzerine bile odaklayabilirler. Bu derin odaklamanın sonucu her zaman aynıdır. Sahneyi yeniden yaratır. Yığınlarla hal ve hareket, unutulmuş ve yepyeni, kendini savaşçının kullanımına sunar. Dene bunu."

Florinda'nın öğüdünü tuttum, ve tabii don Juan'a odaklandım ve belirlediğim her an içinde meydana gelmiş olan her şeyi hatırladım. En alakasız ayrıntıları bile anımsadım. Florinda'nın çabası sayesinde, don Juan'la birlikte yapılmış sayısız eylemi, ve bu arada tümüyle atlamış olduğum, çok büyük

önem taşıyan ayrıntıları yeniden belirledim.

Kartal'ın Armağanı 'ndan yapılan alıntıların ruhu beni son derece sarstı, çünkü don Juan'ın, kendi dünyasının öğelerini, insani başarının timsali olarak savaşçının yolunu ne denli içten vurgulamış olduğunu gözlerimin önüne sermişti. Bu itici güç, kişiliğini de aşmıştı, ve şimdi her zamankinden daha canlıydı. Don Juan hiç ayrılmamış gibi geliyordu bazen, gerçekten hissediyordum bunu. Bu duygu onun evde dolaştığını gerçekten duyma noktasına kadar vardı. Florinda'ya bunu sordum.

"Oo!, önemli değil bu," dedi, "Bu sadece nagual Juan Matus'un boşluğunun, şu anda farkındalığı nerede olursa olsun, sana dokunmak için uzanmasından oluyor."

Florinda'nın yanıtı kafamı büsbütün karıştırmaktan, beni her zamankinden fazla şaşırtıp bedbinleştirmekten başka işe yaramadı. Florinda'nın nagual Juan Matus'a en yakın kişi olmasına karşın, ikisi birbirinden şaşırtıcı ölçüde farklıydılar. İkisinin paylaştığı özelliklerden biri, benliklerinin boşluğu idi. Artık insan değildiler. Don Juan Matus bir insan olarak sürdürmüyordu varlığını. Benliğinin yerinde bir öyküler derlemi vardı; her biri o anda tartışmakta olduğu duruma uygun, sağduyusunun ve sadeliğinin izini taşıyan, öğretici öyküler ve şakalardı bunlar.

Florinda da aynıydı; bitmez tükenmez öyküleri vardı. Ama onun öyküleri insanlar hakkındaydı. Florinda şahsiyete kaçmadığı için, bunlar dedikodunun bir üst biçimi gibiydiler sanki—inanılmaz ölçülerde yüksek ve eğlenceli gevezelikler.

"Sana çok benzeyen bir adamı incelemeni istiyorum," dedi bana, bir gün. "Onu tüm ömrünce tanıyormuşsun gibi özetlemeni istiyorum. Bu adamın bizim silsilemizin oluşumundaki etkisi sınırsızdı. Adı Elias'dı, nagual Elias. Ben ona 'cennetten kovulan nagual' diyorum.

"Nagual Elias bir Cizvit papazı tarafından yetiştirilmişti, okumayı yazmayı ve klavsen çalmayı ondan öğrenmişti. Adam

ona Latince de öğretmişti. Nagual Elias Kutsal Kitabı bir din bilgini kadar akıcı biçimde okuyabiliyordu. Yazgısı bir rahip olmaktı, ne var ki bir Kızılderiliydi, ve o zamanlar Kızılderililer rahipler sınıfına uygun görülmüyordu. Çok korkutucu, çok koyu tenli, çok yerli tipliydiler. Rahipler daha üst sosyal sınıflara mensuptu, İspanyolların torunlarıydılar, beyaz tenli, mavi gözlü; yakışıklı, eli yüzü düzgün kişilerdi. Onlara kıyasla nagual Elias çok kaba sabaydı, ama mücadelesini sürdürüyordu, çünkü akıl hocası, Tanrı'nın onu gözetip rahipliğe kabulünü sağlayacağına dair söz vermişti kendisine.

"Kılavuzunun baş papazı olduğu kilisenin zangoçluğunu yaptığı günlerden birinde, gerçek bir cadı geldi kiliseye. Adı Amalia'ydı. Onun tam bir çılgın olduğunu söylerler. Her ne hal ise, Amalia zavallı zangoçu baştan çıkardı, ve Elias kadına öyle delice, öyle umutsuzca âşık oldu ki, kendini bir nagual adamın barakasında buluverdi. Gel zaman git zaman, nagual Elias olup çıktı; saygın, kültürlü, iyi eğitimli bir kişilik. Görünüşe göre, nagual olmak onun için biçilmiş kaftandı. Dünyada kendisinden esirgenmiş olan adını gizleme imkânını ve itibarı sağlamıştı bu ona.

"Elias bir düş adamıydı, ve bunda öylesine iyiydi ki, evrenin en gizli yerlerini bedensiz olarak dolaştı. Bazen oralardan cisimler getirdiği bile oldu, biçimlerinden ötürü gözüne takılmış olan, akıl ermez cisimlerdi bunlar. 'İcatlar' diyordu bunlara. Koca bir koleksiyonu vardı bu nesnelerden.

"Özetleme dikkatini bu icatlar üzerine odaklamanı istiyorum," diye buyurdu Florinda. "Onları koklamanı, ellerinle hissetmeni istiyorum, sana şimdi söylediklerimin ışığının dışında onları asla görmemiş olsan da. Bu odaklamayı yapmak, bir başvuru noktası kurmaktır; tıpkı üçüncü bilinmeyenin hesaplanmasıyla çözülen bir cebir denklemi gibi. Nagual Juan Matus'u sonsuz bir berraklıkla göreceksin, ve bunu bir başkasını dayanak noktası olarak kullanma yoluyla yapacaksın."

Kartal'ın Armağanı kitabının esası, don Juan'ın dünyada bulunduğu sırada bana yaptıklarının derinlemesine gözden geçirilmesine dayanıyor. Yeni özetleme hünerlerim—nagual Elias'ın doğrulama noktası olarak kullanımı—sonucunda edindiğim don Juan görüntüleri, o yaşarken sahip olduğum görüntülerine oranla sınırsız ölçüde daha yoğundu. Özetleme görüntüleri yaşam esnasındakilerin sıcaklığından yoksundular; ama bunun yerine, insanın dilediğince inceleyebileceği cansız cisimlerin kesinlik ve eksiksizliğine sahiptiler.

İçten Gelen Ateş'ten Alıntılar

Üzüntü ve özlem olmadan tam olunmaz, zira onlar olmadan sağduyu ve sevecenlik yoktur. Sevecenlikten yoksun bilgelik de, sağduyusuz bilgi de yararsızdır.

Kendini-önemseme, insanın en büyük düşmanıdır. Onu güçsüz düşüren, yoldaşlarının kendisine yaptıkları ve yapmadıkları yüzünden incinmesidir. Kendini-önemsemek, insanın ömrünün çoğunu bir şey ya da bir kişi tarafından incitilmiş olarak geçirmesi demektir.

Bilgi yolunu izlemesi için, kişinin hayal gücü çok geniş olmalı. Bilgi yolunda hiçbir şey istediğimiz kadar açık değildir.

Görücüler ufak tiranlar karşısında yılmaksızın dayanabilirlerse, bilinmeyenle zarar görmeden yüzleşebilirler kuşkusuz, ve ardından, bilinemeyenin varlığına haydi haydi dayanabilirler.

Bilinmeyen karşısında yılmaksızın dayanabilen bir savaşçının, kuşkusuz ufak tiranlarla da zarar görmeden yüz yüze gelebileceğini düşünmek, doğaldır. Ama bu ille de böyle olmayabilir. Eski çağlarda mükemmel savaşçıların mahvına yol açan, bu varsayıma güvenmeleriydi. Karşı konması olanaksız erk konumlarındaki kişilere meydan okuyup onlarla uğraşmak kadar savaşçının ruhunu tavına getiren başka hiçbir şey yoktur. Savaşçılar, bilinemeyenin baskısına dayanabilmek için gerekli sağduyu ve dinginliğe ancak bu koşullar altında ulaşabilir.

Bilinmeyen, belki dehşet verici bir bağlamla sarmalanarak insandan gizlenmiş bir şeydir; ama gene de insanın ulaşabileceği bir uzaklıktadır. Bilinmeyen, belirli bir zamanda, bilinen haline gelir. Öte yandan, bilinemeyen şey, betimlenemeyecek, düşünülemeyecek, gerçekleştirilemeyecek olandır. O, bize asla malum olmayacak bir şeydir; ancak gene de oradadır—enginliğinin tüm göz kamaştırıcılığı, ve aynı zamanda dehşetiyle.

Biz algılarız. Bu, kesin bir gerçek. Ama ne algıladığımız, aynı türden bir gerçek değil, çünkü ne algılayacağımızı öğreniriz.

Savaşçıların dediğine göre, etrafımızın nesnelerle dolu bir dünya olduğunu düşünmemizin tek nedeni, farkındalığımızdır. Ancak gerçekte var olan, Kartal'ın yayılımlarıdır; akışkan, sonsuza dek devinen, ancak değişmeyen, ölümsüz.

Henüz ustalaşmamış savaşçıların en büyük kusuru, *gördüklerinin* şaşırtıcılığını unutmaya eğilimli olmalarıdır. *Görüyor* olmalarından dolayı şaşkına döner, bunu kendi dehalarına verirler. Usta bir savaşçı, yenilmesi handiyse imkânsız olan insani gevşekliğini alt edebilmek için mükemmel bir disiplin timsali olmalıdır. *Görmenin* kendisinden daha önemli olan şey, savaşçıların *gördükleriyle* ne yaptıklarıdır.

Savaşçıların yaşamlarındaki en büyük güçlerden biri korkudur, çünkü onları öğrenmeleri için kışkırtır.

Bir görücü için gerçek, tüm yaşayan varlıkların ölmek için çabaladığıdır. Ölümü durduran, farkındalıktır.

Bilinmeyenin varlığı ebediyen şimdidedir, ama normal farkındalığımızın olanaklarının dışında kalır. Bilinmeyen, sıradan insanca gereksiz sayılır. Gereksizdir, çünkü sıradan insanın onu kavramaya yeterli özgür enerjisi yoktur.

İnsanoğullarının en büyük kusuru, aklın icaplarına yapışıp kalmalarıdır. Akıl, insanı enerji olarak ele almaz. Akıl enerjiyi yaratan araçları ele alır, ama asla gerçek anlamda kavrayamadığı şey, bizim araçlardan daha iyi olduğumuzdur: biz enerjiyi yaratan organizmalarız. Biz enerji baloncuklarıyız.

Topyekûn farkındalığa erişmiş savaşçılar, görülesi bir manzaradır. Bu, onların içten içe yandıkları andır. İçten gelen ateş, onları kül eder. Ve tam farkındalık halindeyken, kendilerini Kartal'ın yayılımları ile kaynaştırır, ve sonsuzluğa süzülürler.

İçsel sessizliğe ulaşıldığı anda, her şey mümkündür artık. Kendi kendimize konuşmayı durdurmanın yolu, kendi kendimize konuşmayı öğrenirken kullandığımız yöntemin aynısıdır; bize zorlamalarla ve kararlılıkla öğretilmişti bu, biz de öyle durdurmalıyız onu: zorlamalarla ve kararlılıkla.

Kusursuzluk, ölçünmeli (yani, bile bile yapılan), kesin, ve sürekli olan tek bir edimle başlar. Eğer bu edim yeterince uzun süre yinelenirse, kişi bir sarsılmaz *niyet* duyumu edinir, ve bu da başka her şeye uygulanabilir. Bu başarıldığında yol açılır. Bir sonuç bir başkasına yol açar, ve savaşçı tüm potansiyelini gerçekleştirinceye kadar böyle sürer.

Farkındalığın gizi karanlıktır. İnsanoğulları buğu çıkarır gibi bu gizi, bu açıklanamayan şeyleri yayarlar. Kendimizi başka biçimde ele almak deliliktir. Bu yüzden bir savaşçı, insanın gizini, onu ussallaştırmaya çalışarak alçaltmaz.

Kavrayışlar iki türlüdür. Biri sadece gaza getirici konuşmalardan, büyük coşkusal patlamalarından ibarettir. Ötekiyse birleşim noktasının yer değiştirmesinin bir ürünüdür; ona coşkusal

patlama değil, eylem eşlik eder. Coşkusal kavrayışlar yıllar sonra, savaşçılar birleşim noktalarının yeni konumunu kullana kullana pekiştirdikleri zaman gelir.

Başımıza gelebilecek en kötü şey, ölmek zorunda olmamızdır, ve bu bizim değiştirilemez yazgımız olduğuna göre, özgürüz; her şeyi yitirmiş olanların korkacak bir şeyi kalmaz.

Savaşçıların bilinmeyene atılma cüreti göstermelerinin nedeni, hırs değildir. Hırs, ancak sıradan olayların dünyasında iş görür. Bilinmeyenin o dehşet verici yalnızlığına girmeye cüret etmesi için, kişide hırstan daha büyük bir şey olmalı: sevgi. İnsanın yaşam sevgisi, entrika sevgisi, giz sevgisi olmalı. Merakı doymak bilmez, taşağı altı okka olmalı.

Bir savaşçı yalnızca farkındalığın gizlerine kafa yorar; onun için önem taşıyan tek şey gizdir. Bizler yaşayan varlıklarız; ölmek ve farkındalığımızı terk etmek zorundayız. Ama eğer bunun bir nebzesini değiştirebilirsek, ne gizler bekliyor olmalı bizi! Ne gizler!

Açımlama

İçten Gelen Ateş kitabı, Florinda Matus'un yaşamım üzerindeki etkisinin bir başka nihai sonucu. Bu kez don Juan'ın öğretmeni nagual Julian'ın üzerine odaklanmam için bana kılavuzluk etmişti. Hem Florinda'nın etkisi, hem de benim nagual Julian üzerine ayrıntılı biçimde odaklanışım, bana onun hünerli bir aktör olduğunu, ama bir aktörden de fazla, tiyatro gösterileri sırasında karşılaştığı her kadını ayartmakla ilgilenen tam bir hovarda olduğunu göstermişti. Öylesine çapkındı ki, sonunda sağlığı iflas etmiş, tüberküloza yakalanmıştı.

Onun öğretmeni nagual Elias, Julian'ı bulduğunda, bir öğle sonrası, Durango kentinin dış mahallelerinde boş bir arsada, zengin bir toprak ağasının kızını baştan çıkartmakla meşguldü. Kendini zorladığı için kanaması başlamış ve öyle ağırlaşmıştı ki, ölmesine ramak kalmıştı. Florinda'nın dediğine göre, nagual Elias ona yardım etmenin hiç yolu olmadığını *gördü* . Aktörü sağaltmak mümkün değildi, ve bir nagual olarak tek yapabileceği kanamayı durdurmaktı; o da böyle yaptı. Sonra aktöre bir öneride bulunmaya karar verdi.

"Sabah saat beşte dağlara gidiyorum," dedi. "Kentin girişinde bekle. Sakın gelmezlik etme. Gelmezsen ölürsün, hem de düşündüğünden daha çabuk. Tek çıkar yolun benimle gelmek. Seni sağaltmam olanaksız, ama hayatının sonu olacak uçuruma ilerleyişini değiştirebilirim. Biz insanoğulları, hepimiz, er ya da geç, o yarın içine düşeriz. Ben yolunu çevirip, onun iki yanındaki geniş yamaçlarda, sağında ya da solunda yürüyebilmen

için sana yol gösterebilirim. Düşmediğin sürece, yaşarsın. Asla iyi olmazsın, ama yaşarsın."

Nagual Elias'ın, tembel, derbeder, zevk düşkünü, hatta belki de yüreksizin teki olan aktörden pek umudu yoktu. Ertesi sabah beşte adamı kentin girişinde kendisini bekler bulunca epey şaşırmıştı. Nagual Elias onu alıp dağlara götürdü, ve zaman içinde aktör, nagual Julian oldu; tüberkülozdan hiç kurtulamadı, ama hep uçurumun kenarında yürüyerek, yüz yedi yaşına dek yaşadı.

"Elbet bu senin için de çok büyük önem taşıyor," demişti Florinda bir keresinde, "nagual Julian'ın uçurumun kıyısındaki yürüyüşünü incelemen gerek. Nagual Juan Matus bununla hiç ilgilenmedi. Onun için bütün bunlar gereksiz şeylerdi. Sen nagual Matus kadar yetenekli değilsin. Bir savaşçı olarak, hiçbir şey fazlalık değil, senin için. Eski çağ Meksikası şamanlarının düşüncelerinin, duygularının, fikirlerinin sana özgürce akmasına izin vermelisin."

Florinda haklıydı. Nagual Juan Matus'un görkemli parlaklığı yok bende. Tam Florinda'nın söylediği gibi; benim için hiçbir şey fazlalık olamazdı. Her desteğe, her fikre ihtiyacım vardı. Eski çağ Meksikası şamanlarının hiçbir görüşünü, hiçbir fikrini—bana ne denli inanılmaz gelse de—atlayıp geçmeyi göze alamazdım.

Nagual Julian'ın uçurumun kenarındaki yürüyüşünü incelemek, anımsayışımı odaklama becerimin, onun sağ kalmak için verdiği olağanüstü mücadeleye ilişkin duygularına dek uzanabilmesi anlamına geliyordu. Dehşetli zaafları ve olağanüstü şehvet düşkünlüğü ile, yaşama sıkı sıkıya asılışı arasındaki kapışma, bu adamın mücadelesini saniye saniye yürütülen bir savaşa çevirmişti; bunu ortaya çıkarmak iliklerime kadar sarstı beni. Zaman zaman alevlenen bir savaş değildi bu; dengeli kalabilmek için verilen, hiç bitmeyen, disiplinli bir uğraştı. Uçurumun kenarında yürümek, bir savaşçının mücadelesini öyle

ölçülere vardırırdı ki, bir tek saniye bile önemliydi. Tek bir zaaf anı, nagual julian'ı o yarın içine fırlatıverirdi.

Ancak nagual Julian tüm görüşünü, kuvvetini, ilgisini Florinda'nın uçurumun kıyısı dediği şeye odaklarsa, baskı hafifliyordu. O zaman gözlemlediği şeyler, eski alışkanlıkları kendisini ele geçirmeye başladığında gözlemledikleri kadar umutsuz değildi. Bana öyle geliyordu ki, o anlardaki nagual Julian'a baktığımda, farklı bir adamı özetlemekteydim; daha dingin, daha yansız, daha kendine-hâkim bir adamı.

Sessizliğin Erki'nden Alıntılar

Zaman içinde savaşçının öğrendiği şey şamanizm değil, enerji biriktirmektir, aslında. Bu enerji, normalde kendisi için erişilmez olan enerji alanlarından kimilerini kullanma gücü verecektir ona. Şamanizm bir farkındalık durumudur; bildiğimiz gündelik yaşam dünyasının algılanmasında işlevi olmayan enerji alanlarını kullanma yetisidir.

Evrende, şamanların *niyet* dediği, ölçülemez, betimlenemez bir güç mevcuttur; ve tüm kâinatta var olan kayıtsız şartsız her şey, bir bağlantı hattıyla *niyete* bağlıdır. Savaşçılar bu bağlantıyı tartışmak, onu anlamak ve onu kullanmakla ilgilenirler. Özellikle ilgilendikleri bir şey de, onu gündelik yaşamlarının sıradan tasalarının duyarsızlaştırıcı etkilerinden temizlemektir. Bu bağlamda şamanizm, kişinin *niyetle* bağlantısını arındırma yöntemi olarak tanımlanabilir.

Şamanlar, geçmişleriyle yakından ilgilidir, ama kişisel geçmiş-

leriyle değil. Şamanlar için, geçmişleri, öbür şamanların geçmiş günlerde başarmış olduklarından oluşur. Onlar geçmişlerine bir başvuru noktası edinmek için başvururlar. Yalnızca şamanlar geçmişlerinde bir başvuru noktasını içtenlikle ararlar. Onlar için böyle bir noktayı yeniden kurmak, *niyeti* incelemek için bir fırsat anlamına gelir.

Sıradan insan da geçmişi inceler. Ama kişisel nedenlerden ötürü, kişisel geçmişidir onun incelediği. Kendi kişisel geçmişi olsun, döneminin geçmiş bilgisi olsun, kendini bunlara dayanarak tartar; ve bunu o sıradaki ya da gelecekteki davranışlarına mazeretler bulmak için, ya da kendisine bir model belirlemek amacıyla yapar.

Tin, kendini bir savaşçıya her an, her yerde belli eder. Ne var ki, gerçeğin tümü bundan ibaret değildir. Gerçeğin tümü şudur: tin kendini herkese aynı yoğunluk ve tutarlıkla gösterir, ancak yalnızca savaşçılar bu tür esinlemelere sürekli anıktırlar.

Savaşçılar şamanizmden, insana umut vermek ve amaç göstermek üzere uçuşuna bir anlığına ara veren sihirli, giz dolu bir

kuş olarak söz ederler; savaşçılar, *bilgelik kuşu*, ya da *özgürlük kuşu* diye adlandırdıkları bu kuşun kanadının altında yaşarlar.

Bir savaşçı için tin soyuttur—sırf, onu sözcükler, hatta düşünceler bile olmadan bildiği için. Tin soyuttur, zira tinin ne olduğunu kavrayamaz. Ancak, onu anlamak için en ufak bir şansı ya da arzusu yoksa da, savaşçı onu kullanır. Onu tanır, onu çağırır, onu ayartır, onunla dost olur, ve edimleriyle onu ifade eder.

Sıradan insanın *niyetle* bağlantı hattı nerdeyse ölüdür, ve savaşçılar işe, yararsız bir bağlantıyla başlarlar, çünkü o isteyerek karşılık vermez. Bu bağlantıyı diriltmek için savaşçıların gereksindiği, şiddetli, yakıcı bir erektir—*sarsılmaz niyet* denilen özel bir zihin durumu.

İnsanın erki ölçülemez; ölüm, doğduğumuz andan başlayarak onu *niyetlenmiş* olmamızdan dolayı vardır sırf. Ölüm *niyeti*, birleşim noktasının yeri değiştirilerek askıya alınabilir.

İz sürme sanatı, kendini gizlemenin tüm kurnazlıklarını öğrenmektir; hem öyle iyi öğrenmektir ki, kimse senin kendini gizlediğini anlamasın. Bunun için amansız, kurnaz, sabırlı ve şirin olman gerek. Yeter ki amansızlık insafsızlığa, kurnazlık gaddarlığa, sabırlılık ihmalciliğe, ve şirinlik budalalığa dönüşmesin.

Savaşçıların edimleri için açığa vurulmamış bir amacı vardır, ama bunun kişisel çıkarla hiçbir ilgisi yoktur. Sıradan insan yalnız kâr fırsatı gördüğünde harekete geçer. Savaşçı ise kâr için değil, tin için hareket eder.

Eski çağların şaman görücülerinin *görmeleri* yoluyla ilk fark ettikleri şey, olağandışı davranışların, onların birleşim noktasında bir sarsıntı yarattığıydı. Bundan hemen sonra da, olağandışı davranışın sistematik biçimde uygulanarak akıllıca yönetilmesinin, birleşim noktasını giderek devinime zorladığını keşfettiler.

Sessiz bilgi, *niyetle* dolaysız temastan başka bir şey değildir.

Şamanizm bir dönüş yolculuğudur. Savaşçı cehennemin içine iner, ve tine zaferle döner. Ve cehennemden ödüller getirir. Ödüllerinden biri de anlayıştır.

Savaşçılar iz sürücü oldukları için, insan davranışına ilişkin anlayışları mükemmeldir. Örneğin insanların nesnelere düşkün yaratıklar olduğunu bilirler. Belirli birtakım nesnelerin bütün girdi çıktılarını bilmek, bir insanı alanında bilgin ya da uzman yapar.

Savaşçılar bilir ki, sıradan bir insanın nesnelerle ilgisi başarısız olduğunda, kişi ya o nesneleri daha da genişletir, ya da kişisel tefekkür dünyası çöker. Sıradan insan, kendi nesneler dünyasının temel düzeniyle çelişmediği takdirde, yeni nesneler ekleme gücüne sahiptir. Ama şayet çelişiyorlarsa, çöken kişinin zihni olur. Zira zihin, o nesneler kümesidir. Savaşçıların kişisel tefekkür aynasını kırmaya kalkıştıklarında güvendikleri budur.

Savaşçılar dünyanın insanlarına katılmak için asla bir köprü yapamaz. Ama insanlar eğer isterlerse, savaşçılara katılmak için bir köprü kurmak zorundadırlar.

Şamanizmin gizlerini herhangi bir kimseye anık kılabilmek için, tinin ilgilenen kişinin üzerine inmesi gerekli. Tinin varlığı, insanın birleşim noktasını belirli bir noktaya devindirerek, varlığını hissettirir. Şamanlar bu özel noktayı *acımanın (merhametin) olmadığı yer* olarak bilirler.

Birleşim noktasının acımanın olmadığı yere kaymasını sağlayan belli bir yöntem yoktur. Tin kişiye dokunur, ve birleşim noktası devinir. İşte bu kadar basit.

Sihrin bizi ele geçirmesine izin vermemiz için yapmamız gereken, zihnimizden kuşkuları kovmaktır. Kuşkular kovulduğu anda, her şey olasıdır.

İnsanın olanakları öylesine engin ve giz doludur ki, savaşçılar onlara kafa yormaktansa onları keşfetmeyi seçmişler, onları anlama umuduna hiç kapılmamışlardır.

Savaşçıların yaptığı her şey, onların birleşim noktalarının bir deviniminin sonucudur, ve bu devinimlere hükmeden, savaşçıların emrinde olan enerji miktarıdır.

Birleşim noktasının herhangi bir devinimi, bireysel benlikle ilgili aşırı kaygılardan uzağa bir devinim anlamına gelir. Şamanlar, çağdaş insanı katil ruhlu bir egoist, tek tasası kişisel-imajı olan bir varlık haline getiren şeyin, birleşim noktasının konumu olduğuna inanırlar. Her şeyin kaynağına dönme umudunu tümüyle yitirdiği için, sıradan insan avuntuyu bencilliğinde aramaktadır.

Savaşçının yolunda ilerlemeyi sağlayan güç, kendini önemsemeyi tahtından indirmektir. Savaşçıların yaptığı her şey de bu amacı başarmaya yöneliktir.

Şamanlar, kendini-önemseme maskesini düşürdüler; ve onun bu maskenin ardına gizlenen kendine-acıma olduğunu buldular.

Gündelik yaşamın dünyasında kişi verdiği sözden ya da aldığı kararlardan çok kolayca dönebilir. Bu gündelik yaşam dünyasında iptal edilemeyen tek şey, ölümdür. Oysa, şamanların dünyasında, normal ölüm iptal edilebilir, ama şamanın sözü iptal edilemez. Şamanların dünyasında kararlar değiştirilemez ya da yenilenemez. Bir kez alındılar mı, sonsuza dek sürerler.

İnsan olma durumunun en dramatik yanlarından biri, aptallıkla kişisel tefekkür arasındaki meşum bağlantıdır. Sıradan insanı, kişisel tefekkür beklentilerine uymayan her şeyi gözden çıkarmaya zorlayan şey, aptallığıdır. Örneğin sıradan insanlar olarak, insanoğlunun kullanımına sunulmuş en can alıcı şu bilgi birimine karşı körüz: birleşim noktasının varlığı, ve devinebildiği gerçeği.

Ussal insanın kişisel-imajına sıkı sıkıya bağlı kalması, koyu cehaletini emniyete alır. Şamanizmin tılsımlı sözcükler ve hokuspokustan oluşmadığı, ve sadece elimizin altındaki dünyayı değil, insani açıdan ulaşılması mümkün olan başka her şeyi de algılama özgürlüğüne sahip olduğu gerçeğini görmezlikden gelir. Özgürlük olasılığı, korkudan titretir onu. Oysa, özgürlük parmaklarının ucundadır onun.

İnsanın açmazı, gizli kaynaklarının varlığını sezdiği halde, onları kullanacak cesareti gösterememesindedir. Bunun için savaşçılar, insanın acınası durumunun aptallığıyla cehaletinin birleşmesinden oluştuğunu söylerler. Şu anda insanın, yalnızca iç dünyasıyla ilgili yeni fikirleri—şamanların fikirleri, toplumsal fikirler değil, bilinmeyenle yüz yüze gelen, kişisel ölümüyle yüz yüze gelen insana ilişkin fikirler—öğrenmeye her şeyden çok ihtiyacı var. Şu anda, her şeyden çok, birleşim noktasının sırlarını öğrenmeye ihtiyacı var.

Tin, sadece jestlerle konuşulduğunda dinler. Jestlerle kastedilen de işaretler ya da bedensel hareketler değil; gerçek kendini bırakış, insancıllık, mizah edimleridir. Tin için bir jest olsun diye, savaşçılar en iyi yanlarını ortaya çıkarır, ve soyuta sessizce sunarlar.

Açımlama

Florinda Matus'un doğrudan kılavuzluğu sonucu don Juan hakkında yazmış olduğum son kitap *Sessizliğin Erki* adını taşıyor—bu ad editörüm tarafından seçildi; benim başlığım *İçsel Sessizlik*'ti. Bu kitap üzerinde çalıştığım günlerde, eski çağ Meksikası şamanlarının görüşleri artık benim için son derece soyut hale gelmişti. Florinda beni soyutun içine çekilmekten kurtarmak için elinden geleni yaptı. Dikkatimi eski şamanistik tekniklerin farklı cephelerine yöneltmeye çalışıyor, ya da rezaletler yaratıp beni sarsarak ilgimi farklı yönlere çekmeye uğraşıyordu. Ne var ki, karşı konulamaz gibi görünen gidişimin yönünü değiştirmeye hiçbir şey yeterli değildi.

Sessizliğin Erki, en soyut kisveleri altındaki eski çağ Meksikası şamanları üzerinde entelektüel açıdan bir inceleme tekrarı. Kitabın üzerinde yalnız başıma çalışırken, bu adamların ruh durumları, sözde-mantıklı bir biçimde daha çok bilme tutkuları bana da bulaştı. Florinda onların sonunda aşırı soğuk ve yansız olduklarını söylüyordu. İçlerinde hiçbir sıcaklık kalmamıştı artık. Arayışlarında kararlıydılar; insan olarak soğuklukları, sonsuzluğun soğukluğuyla boy ölçüşme çabalarından geliyordu. İnsan gözlerini, bilinmeyenin soğuk gözlerine uyum sağlayacak kadar değiştirmekte başarılı olmuşlardı.

Bunu kendi içimde hissettim, ve olayın akışını umutsuzca değiştirmeye çalıştım. Henüz başarmış değilim. Düşüncelerim, o adamların arayışlarının sonunda edindikleri düşüncelere gittikçe daha çok benziyor. Gülmüyor değilim. Tam aksine, ya-

şantım sonsuz bir mutluluk. Ama aynı zamanda da sonsuz ve acımasız bir arayış. Sonsuzluk beni yutacak, bunun için hazırlıklı olmak istiyorum. Sonsuzluğun beni eritip yok etmesini istemiyorum; çünkü insani tutkular taşıyorum; sıcacık sevgiler, bağlılıklar, ne denli belirsiz olsalar da. Hayatta her şeyden çok, o adamlar gibi olmak istiyorum. Onları hiç tanımadım. Tanıdığım şamanlar yalnızca don Juan ve yoldaşlarıydı; ve onların yansıttığı duygular, o meçhul adamlarda sezdiğim soğukluğa taban tabana zıttı.

Florinda'nın yaşamımdaki etkileri sayesinde, kararlı dikkatimi o hiç tanımadığım insanların ruh durumuna başarılı biçimde odaklamayı öğrendim. Özetleme dikkatimi o şamanların ruh durumlarına odakladım, ve çekim alanlarına umutsuz biçimde yakalandım. Florinda durumumun değişmez olduğuna inanmıyordu. Bana takılıyor, açıkça gülüyordu.

"Senin durumun sadece görünürde değiştirilemeyecek gibi," dedi bana, "ama aslında böyle değil. Durduğun yeri değiştireceğin bir an gelecek. Belki eski çağ Meksikası şamanlarına ilişkin her düşünceni fırlatıp atacaksın. Belki de o denli yakın çalıştığın şamanların düşüncelerini ve görüşlerini bile fırlatıp atarsın; örneğin nagual Juan Matus'unkileri. Varlığını bile reddedebilirsin onun. Görürsün. Savaşçı sınır tanımaz. Doğaçlama duygusu öyle keskindir ki, hiçlikten kavramlar kurar, ama salt boş kavramlar değil; kullanılabilir, işe yarayan şeyler. Görürsün. Onları unutmakla kalmayacaksın, bir an gelecek, uçuruma atlamadan önce, eğer kenarında yürüyecek yüreğin varsa, yolundan sapmayacak kadar cesursan, sana düzen ve denge açısından eski çağ Meksikası şamanları saplantısından sınırsızca daha uygun olan savaşçı yargılarına varacaksın."

Florinda'nın sözleri cömert ve umut dolu bir kehanet gibiydi. Belki de haklıydı. Savaşçının sınır tanımadığını söylerken haklıydı, elbette. Benim tek kusurum, dünyaya ve kendime

ilişkin daha farklı, derli toplu, kendi mizacıma daha uygun bir görüş edinebilmem için uçurumun kenarında yürümem gerekirken, bu başarıyı gösterecek cesarete ve güce sahip olduğum konusunda kuşkularım olması.

Ama kim bilebilir ki?